

KADIN DAYANIŞMA VAKFI

KADIN
DANIŞMA
MERKEZİ

2022

Faaliyet
Raporu

0 312 430 40 05
0 312 432 07 82

@kadin_dv

/kadindayanismavakfi

/kadindayanismavakfi

bilgi@kadindayanismavakfi.org.tr

www.kadindayanismavakfi.org.tr

mithatpaşa cad. no:61/12 06410 sıhhiye/ankara

grafik tasarım: hatice erbay

baskı: salmat basımevi, iskitler-ankara, sertifika no: 47771

tarih: mayıs 2023

Kadınların Erkek Şiddeti Karşısında Mücadele Deneyimleri:

*“Güçlünün Gücsüzü Ezdiği Bir Düzen Var,
Buna İnanmıyoruz Ama İnanmış Gibi Yapıyoruz”*

**KADIN
DANIŞMA
MERKEZİ**

2022

**Faaliyet
Raporu**

Yazan
İlgi Kahraman

Katkı Sunanlar

Aslı Cihan, Betül Çetin, Günçe Çetin, Esmâ Nur Kaşram,
Hatice Erbay, İrem Tunca, Leyla Topal, Zekiye Karaca Boz

içindekiler

giriş 7

1- kadın danışma merkezine yapılan başvurular 9

Şiddet Nedeniyle Yapılan Başvurular 10

Danışanlara Dair Bilgiler 11

Kadınlara Uygulanan Erkek Şiddeti 14

Şiddet Uygulayan Erkeklere Dair Bilgiler 18

2- kadınlar erkek şiddeti ile mücadele ederken
hangi zorluklarla karşılaşılıyor? 21

Yaşadığım Şey Şiddet mi? Erkek Şiddetini
Tanımlamada Güçlük 21

Erkek Şiddetinin Döngüselligi 22

Erkek Şiddetinin Psikolojik Etkileri 23

Ekonomik Kaygılar 23

Erkek Şiddeti Hayatın Her Alanında 24

Kadınlar Ailelerinden Bekledikleri Desteği Göremiyor 25

Mülteci Kadın Olmak 25

Cezasızlık, Adalete Duyulan Güvensizlik 26

3- kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmaları 29

Kadın Danışma Merkezi Öncesi Yapılan Başvurular 29

Kolluk Birimleri 30

Adli Birimler 32

Adli Yardım Mekanizması 33

6284 Sayılı Kanun'un Uygulanması 33

Alo 183, Sığınaklar ve ŞÖNİM 34

Diğer Kurumlar 35

4- kadın danışma merkezi desteği 37

Sosyal Destek 37

Hukuki Destek 39

Psikolojik Destek 39

Kadınların Şiddetle Mücadelede Güçlenme Deneyimi 40

30.yıl

Bu toplumun kabul edilebilir kadın tanımı çerçevesinin dışında duranlarımız; fark potasında eritilenlerimiz –yoksul olanlarımız, lezbiyen olanlarımız, Siyah olanlarımız, daha yaşlı olanlarımız– bilir ki, hayatta kalmak akademik bir yetenek değildir. Hayatta kalmak, rağbet görmeyerek ve bazen de hakarete uğrayarak nasıl tek başına ayakta duracağını ve bu yapının dışındakiler olarak tanımlanmış başkalarıyla birlikte hepimizin serpilebileceği yeni bir dünya tanımlamaya ve onu aramaya adanmış bir ortak davanın nasıl güdülebileceğini öğrenmektir. Farklarımızı alıp nasıl güce dönüştürebileceğimizi öğrenmektir. Çünkü efendinin araçları efendinin evini asla yıkamaz.

Audre Lorde -Bahisdışı Kızkardeş

giriş

Kadın Dayanışma Vakfı'nın bu yıl 30. yılı. 1993 yılından bu yana kadın danışma merkezimiz şiddete maruz kalan kadınlara ücretsiz sosyal, psikolojik ve hukuki destek sağlıyor. 30 yıldır kadınlarla birlikte güçlenerek feminist dayanışmayı büyötmeye çalıştık. Bu uzun yolun yıldönümü heyecanını yaşarken 6 Şubat depremleriyle sarsıldık. Depremlerin ardından yaşananlar, kamu kurumlarının geciken müdahaleleri durumu daha da ağırlaştırdı. Pandemide de tecrübe ettiğimiz gibi, kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmalarının, bölgede etkisiz kaldığını gördük. Kadınların, LGBTİ+ bireylerin temel ihtiyaçları görmezden gelindi. Depremin yarattığı travmanın yanı sıra kadınlar çamaşırlarını değiştirebilecekleri, tuvalet ihtiyaçlarını giderebilecekleri güvenli alanlar bulamadıklarını dile getirdiler. Çadır yaşamında da evde olduğu gibi iş yükünün büyük bölümünü üstlendiler. Doğum kontrol araçlarına erişemediler, şiddete açık hale geldiler. Depremin yarattığı travmaya ek olarak toplumsal cinsiyetin yarattığı tüm zorluklarla karşı karşıya kaldılar.

Kamu kurumlarının yegâne varlık nedeni yurttaşların yaşamlarını insan hakları normları çerçevesinde sürdürmelerini sağlamaktır. Buna rağmen biz, uzun zamandır insan hakları ihlallerinin sistematik hale geldiği bir ülkede yaşıyoruz. Tüm bu olumsuz tabloya rağmen değişmeyen şey mücadele azmimiz ve dayanışmaya olan inancımız.

Eşit, özgür ve şiddetsiz bir dünya için mücadele etmeye devam ederken bir kez daha feminist mücadelenin ve kadın dayanışmasının yegâne unsur olduğunu görüyoruz, Türkiye'nin dört bir yanından dayanışma kurduğumuz kadınlarla güçleniyoruz.

1 kadın danışma merkezine yapılan başvurular

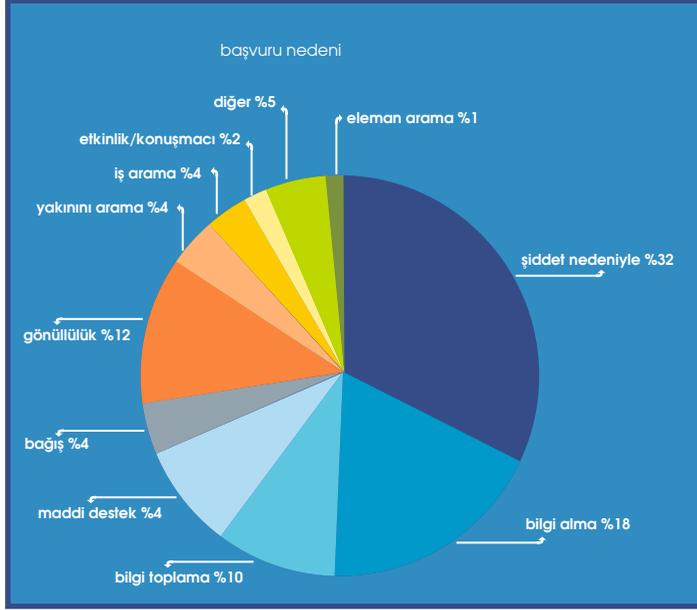

Kadın danışma merkezine 1 Ocak-31 Aralık 2022 tarihleri arasında toplamda 840 başvuru yapıldı. Başvuruların %32'sini (269 kişi) kendileri ya da yakınlarının maruz kaldığı şiddet nedeniyle destek almak için başvuruda bulunan kişiler oluşturdu.

Kadın Dayanışma Vakfı'nın faaliyetlerini öğrenmek, kadın danışma merkezi ve sığınaklara ilişkin bilgi almak amacıyla başvuranlar ise başvuruların %18'ini (151 kişi) oluşturdu. Bilgi alma amacıyla yapılan başvurularda doğrudan bireysel şiddet hikayesi aktarılmasa da bu başvuruların kadına yönelik şiddetle ilişkili başvurular olduğunu söylemeliyiz. Yapılan başvuruların %12'sini (98 kişi) gönüllü olmak amacıyla yapılan başvurular oluşturdu. Kadına yönelik şiddet, Vakfın yürüttüğü etkinlikler hakkında bilgi toplamak isteyen öğrenciler, gazeteciler ve araştırmacılardan gelen talepler ise başvurular içinde %10'luk (81 kişi) bir payı oluşturuyor.

Vakfa çeşitli etkinlikler ve toplantılar hakkında davet yollayan kişiler %2'lik (16 kişi) dilimi oluştururken, başvuruların %4'ünü (33 kişi) sığınakta olduğunu düşündükleri yakınlarına ulaşmak, bilgi almak isteyenler oluşturdu. Sığınaktaki yakınlarına ulaşmak isteyen kişilere Vakfın kendi sığınağının olmadığı, sığınakların gizlilik esasıyla çalışan kurumlar olduğu, dışarıdan sığınakta olan bir kadına ulaşmanın mümkün olmadığı bilgisini aktardık. Sığınaktaki kadının ancak kendisi isterse yakınları veya eşi ile iletişim kurabileceği bilgisini ilettik.

Aynı/nakdi bağışta bulunmak, Vakfın bağış sistemi ile ilgili bilgi almak amacıyla başvuruda bulunanlar %4'ü (33 kişi) oluşturdu. Gelen giysi bağışlarını, ihtiyaç duyan kadınlara aktardık. Eşya bağışlarını da Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin eşya bankasına yönlendirdik. İş arayanlar başvuruda bulunanların %4'ünü (29 kadın) oluşturdu, başvuranların %1'ini (10 kadın) ise evde çalışacak bir kadın istihdam etmek için başvuranlar oluşturdu. İstihdama yönelik başvurularda temel iş güvencelerinin sağlanmadığı hallerde yönlendirme yapmayacağımızı aktardık.

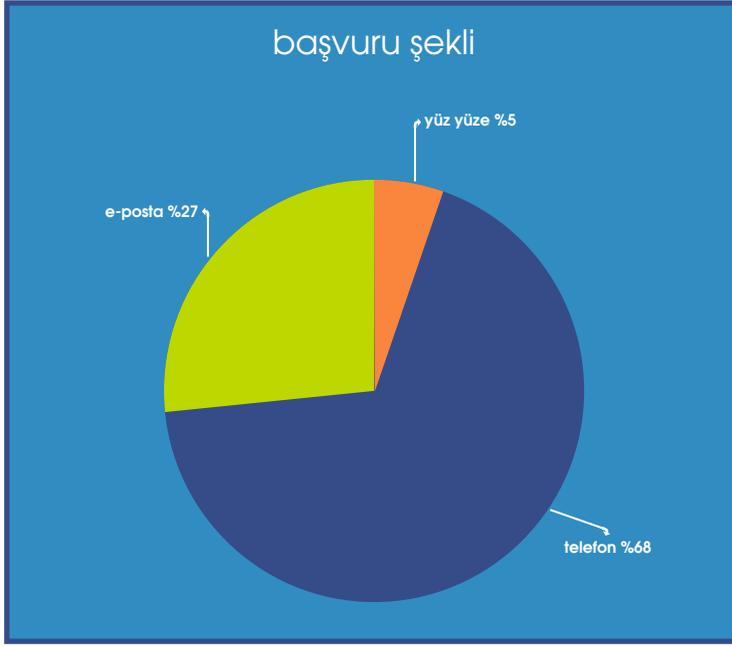
Şiddet Nedeniyle Yapılan Başvurular

Danışma merkezine şiddet nedeniyle başvuru yapan 269 kişiden 183'ü telefon yoluyla ulaştı. 71 kişi ise başvuru yöntemi olarak e-postayı kullandı. 14 kadın vakfa gelerek, yüz yüze başvuruda bulundu. Danışma merkezi 10.00-13.00 ve 14.00-17.00 saatleri arasında, hafta içi Pazartesi, Salı, Çarşamba, Cuma günleri etkindi.

Danışanlarla kurduğumuz iletişim yaptıkları başvuru şekli ile her zaman aynı olmadı, mesela e-posta ile başvuruda bulunan kadınlardan bazıları görüşmeyi telefon yoluyla ya da yüz yüze sürdürmek istediler.

Kadınların büyük çoğunluğu **Ankara**'dan başvuruda bulundu. Ankara ili dışında ise; Adana Adıyaman, Ağrı, Antalya, Aydın, Bolu, Bursa, Çanakkale, Çorum Denizli, Diyarbakır, Edirne, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, İçel, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Kütahya, Muğla, Sakarya, Samsun, Sinop, Sivas, Tekirdağ, Tokat, Trabzon, Urfa, Yozgat, Zonguldak, Kırıkkale, Karabük, Osmaniye illerinden başvuruda bulunuldu. Ankara'dan sonra en çok başvuru yapılan iller sırasıyla İstanbul, İzmir ve Gaziantep oldu. Yurtdışından 4 kişi başvururken 1 Suriyeli Mülteci destek talebinde bulundu. 42 kişi ise hangi şehirden bize ulaştığına dair bilgi vermedi.

Yaptığımız görüşmelerin çoğunluğunda Türkçe konuşuldu. Türkçe bilmeyen yabancılar ve mülteci kadınlarla İngilizce, Arapça iletişim kurduk ya da Türkçe konuşabilen yakınları aracılığıyla görüşmeleri sürdürdük. Anadili Kürtçe olan kadınlar kamu kurumlarında kendilerini ifade etmekte yaşadıkları güçlüğü dile getirdiler.

Şiddet nedeniyle başvuruda bulunanların %45'i (120 kişi); kadın danışma merkezinden Vakfın internet sayfası ve sosyal medya hesapları aracılığıyla haberdar olduklarını aktardılar. %7'si (19 kadın) arkadaşları, tanıdıkları aracılığıyla danışma merkezine ulaştığını, 9 kişi ise sivil toplum örgütleri aracılığıyla danışma merkezine yönlendirildiğini aktardı. 2 kadın resmî kurumlar aracılığıyla Vakfa ulaştığını söylerken, 119 kadın da danışma merkezinden nasıl haberdar olduğu ile ilgili bilgi vermedi.

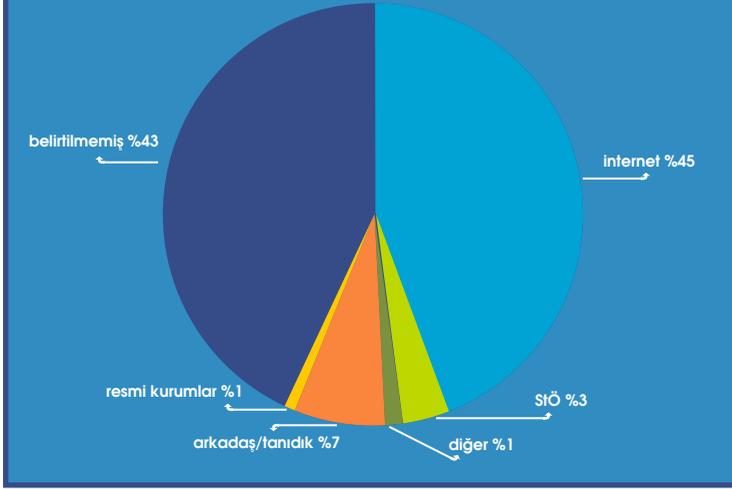
Şiddet nedeniyle başvuruda bulunan 181 (%67) kadın bu başvuruyu kendi adına gerçekleştirdi. 88 (%33) kişi ise, şiddete maruz kalan yakınları adına başvuru yaptı. Yakınları adına başvuru yapan kişilere, danışma merkezi ilkelerimiz gereğince doğrudan şiddete maruz kalan kadınlarla görüşmelerimizi sürdürebileceğimiz bilgisini verdik. Yakınları adına başvuruda bulunan kişiler; şiddet gören kadının akrabası, işvereni, arkadaşı, partneri olduklarını söyleyerek destek talebinde bulundu.

Başvuruda bulunanlar arasında, şiddete maruz bırakılmış kadınların yakınları olan erkekler de oldu. Bu başvurularda, erkeklerin, kadınlara destek olma niyetinden çok, kendi erkeklik rollerini dayatan tepkisel davranışlarıyla karşılaştık. Örneğin, kız arkadaşının tecavüze uğradığını söyleyerek bu konuda hukuki destek isteyen erkek danışana, cinsel şiddet sürecinin ardından hukuk mekanizmalarına başvuru yapıp yapmama kararını ancak şiddete maruz bırakılan kadının alabileceğini aktardık. Konuşurken tedirgin ve öfkeli bir tavır olan danışana, partneri adına karar vermeye çalıştığını, bunun partnerine daha çok zarar verebileceğini belirttik. Aktardıklarından kadını şikayetçi olmaya zorladığını anladık; kadının ihtiyaçlarının farklı olabileceğini, onun kararlarına saygı duyması gerektiğini ve dayanışmacı bir ilişkiyle ancak destek olabileceğini ifade ettik.

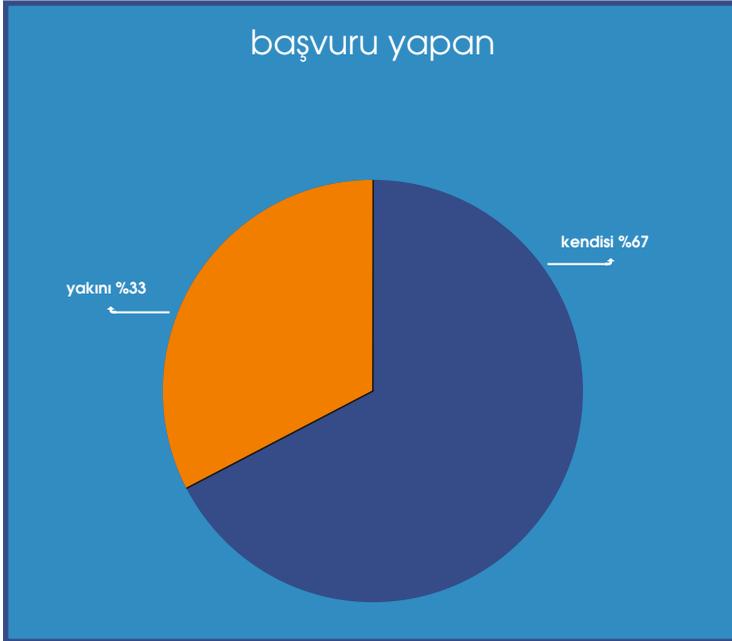
Danışanlara Dair Bilgiler

Başvuruda bulunan kadınların 115'i evli olduğunu ifade etti. Bu kadınlardan bazılarının boşanma davaları devam ediyordu ve tamamı eşlerinden şiddet gördüğünü ifade etti. 61 kadın ise bekar olduğunu söyledi. Bekar kadınların çoğunluğu aynı zamanda

bizden nasıl haberdar oldu?

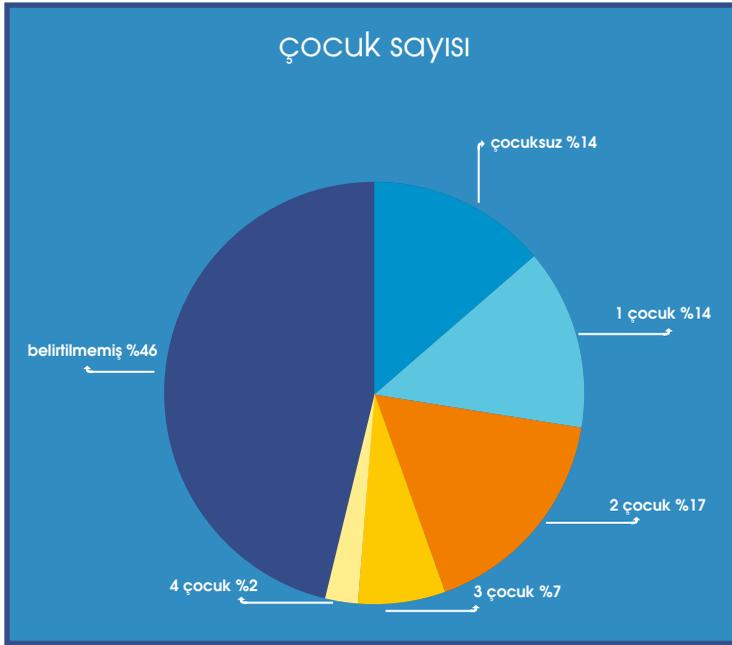
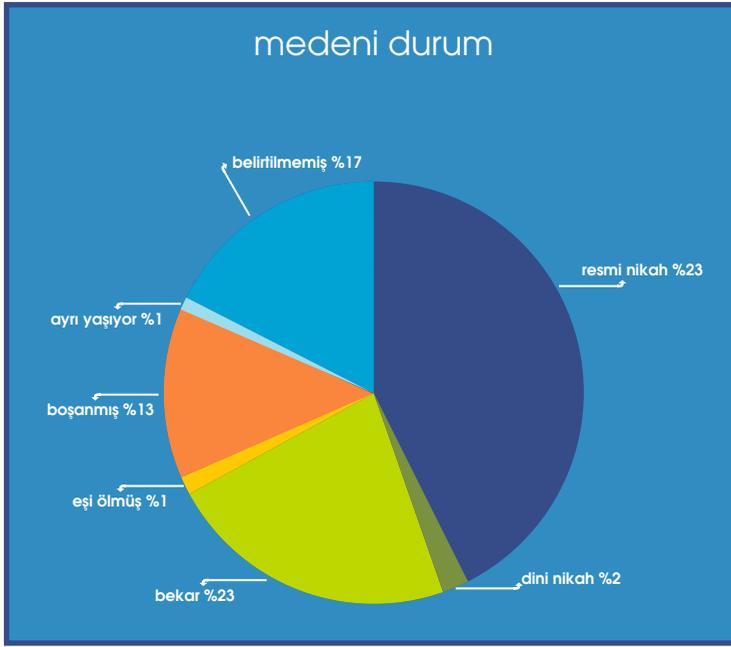

başvuru yapan

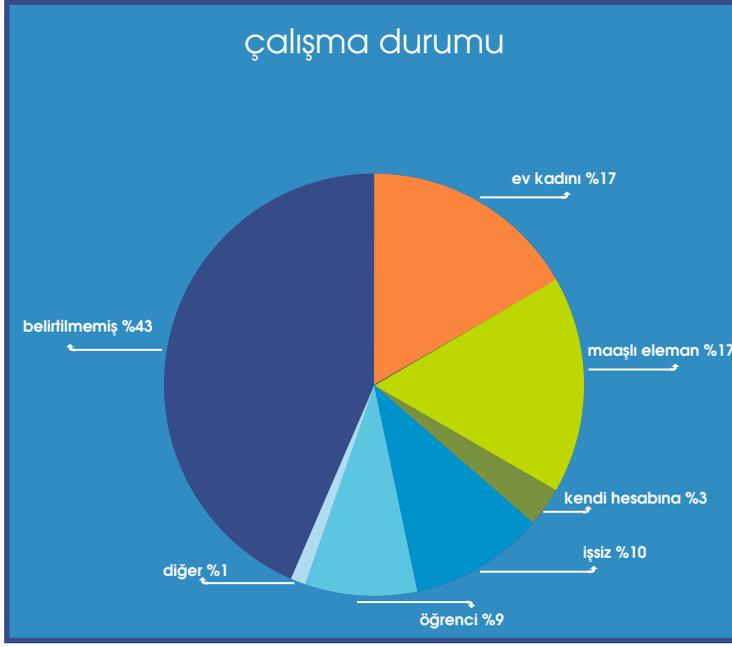

öğrenciydi, babaları, partnerleri, eski partnerlerinin uyguladığı şiddet ve iş yaşamında maruz kaldıkları şiddet nedeniyle destek talep ettiler.

36 kadın ise boşandığını ifade etti. Bu kadınlardan bazıları eski eşlerinden, ailelerinden, partnerlerinden ya da işyerindeki çalışan kişilerden şiddet gördüğünü söyledi. 2 kadın eşinden ayrı yaşadığını, 3 kadın eşinin öldüğünü, 5 kadın ise dini nikahlı olduğunu belirtti. 47 kadın medeni durumu ile ilgili bilgi vermedi.

Şiddet nedeniyle başvuru yapan kadınların çoğunluğunu çocuksuz veya çocuk sahibi olup olmadığını beyan etmeyen kadınlar oluşturuyor. 37 kadın çocuklarının olmadığını, 37 kadın bir çocuğu olduğunu, 46 kadın iki çocuğu olduğunu, 18 kadın ise 3 çocuğu olduğunu ifade etti. 105 kadın çocuk sahibi olup olmadığına dair bilgi vermedi. 4 ve üzeri sayıda çocuğu olduğunu ifade eden 6 kadın vardı. Başvuruda bulunan kadınlardan 30'u çocuklarının da şiddete maruz kaldığını söyledi, 174 kadın ise çocuklarının şiddete maruz kalıp kalmadığı ile ilgili bilgi vermedi.

Başvuruda bulunan kadınların ağırlıklı kısmını ücretli olarak çalışmayan ve çalışma durumuna dair bilgi paylaşmayan kadınlar oluşturuyor. 45 kadın ev kadını olduğunu ifade etti. 45 kadın ise kamu veya özel sektörde maaşlı eleman olarak çalıştığını ifade etti. 23 kadın öğrenciydi. 28 kadın iş aradığını, işsiz olduğunu söyledi. Kendi hesabına çalıştığını söyleyen 8 kadın temizlik işçiliği gibi işlerde çalıştığını dile getirdi. 117 kadın ise çalışma durumuna dair bilgi paylaşmadı.

Kadınlara Uygulanan Erkek Şiddeti

2022 yılında danışma merkezine başvuruda bulunan kadınların %81'i (217 kadın); hakaret, aşağılama, bağırma, ilgi alanlarını kısıtlama, akıl sağlığından yoksun olduğu yönünde manipülasyon, arkadaşları ve ailesi ile görüşmesini engelleme, yalnızlaştırma, başka kadınlarla karşılaştırarak değersizleştirme, iftira, şantaj, çocuğu kaçırmakla tehdit etme, çocuğun velayetini almakla tehdit etme, kadının eğitimini engelleme, kadının kendisine, çocuğuna ya da ailesine zarar vermekle tehdit etme, iletişim araçlarını kullanmasına engel olma, öldürmekle tehdit etme, özel hayatını ifşa etmekle tehdit etme, kadın cinayetleri ile tehdit etme, mesleki gücü üzerinden tehdit etme, suçlama, istemediği şeyler için zorlama, eve kilitleme, intihar etmekle tehdit etme, bedeniyle ve kilosuyla alay etme, zorla anlaşmalı boşanma protokolü imzalatma, uyguladığı şiddet nedeniyle kadını suçlama, yaşananların gerçekliği hakkında manipülasyon, kadının tüm taleplerini ve isteklerini görmezden gelme, tehdit içerikli nesnelere gönderme gibi farklı biçimlerde **psikolojik şiddete** maruz bırakılmıştı.

Psikolojik şiddet, aşağılama, suçlu hissettirme gibi pratiklerle kadınların doğrudan özgüvenlerini hedef alıyor. Psikolojik şiddet ve fiziksel şiddete maruz kaldığını aktaran danışan, şiddet uygulayan eşinin çocuklara da şiddet uyguladığını **senin yüzünden çocukları dövüyorum** diyerek bu şiddetten danışanı sorumlu tuttuğunu aktardı. Evlilikleri boyunca yoğun bir kıskançlığa maruz kaldığını **Oje bile süremezdim, 'benim karım bunları yapamaz' deyip kavga çıkarırdı** diyerek bu kıskançlığın boyutlarını ifade etti.

Erkeğin, bu davranışlarının yanı sıra , kendisini bir yandan da **Hamile kaldıktan sonra göbeğin sarktı, kartsın** diyerek aşağıladığını anlattı.

Kadınlar ayrıldıkları eşlerinin psikolojik şiddetine maruz kalmaya devam ediyor. 19 yıl boyunca evli olduğu erkek tarafından sistematik olarak fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kaldığını aktaran danışan, uzaklaştırma kararının ardından eşinin eve **kefen göndererek** tehditlerini sürdürdüğünden bahsetti. Bu durum karşısında yaşamından endişe ettiğini ifade ederek destek talep etti. Uzaklaştırma kararına ek olarak talep edebileceği tedbirleri aktardığımız danışana, ayrıca suç duyurusunda bulunabileceğini aktardık.

Kadınlar partner ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddet dışında, aileleri tarafından da maruz kaldıkları şiddet nedeniyle destek talep ettiler. Üniversite öğrencisi olan danışan, 4-8 yaşları arasında ailesinin başını örtmesi için baskı uygulamaya başladığını, 9 yaşında zorla başını örttüklerini ifade etti. Bu baskıya rağmen ailesinden bağımsız bir hayat kurmak, kendi hayatı hakkında kendisi karar alabilmek istiyordu. Bu nedenle psikolojik destek talep etti, gönüllü psikologlarımız aracılığıyla psikolojik destek görüşmelerini sürdürdük.

Çocuk sahibi olmama gerekçesiyle şiddete maruz bırakıldığını aktaran danışan, eşinin **Suçunu bil, otur. Kadınlığını yapamıyorsan başka kadınlarla olurum ben de** diyerek **psikolojik şiddet** uyguladığını ifade etti. Erkeğin, çocuk sahibi olmak için doktora gitmeyi reddettiğini aktaran danışan 19 yıl boyunca eşinden sık sık kötü söz işitmiş, birkaç defa da fiziksel şiddet görmüş. Boşanmak istediğini söyleyen danışana hukuki destek sağladık.

Psikolojik şiddet biçimleri birbirinden çok farklı olsa da hepsinin ortak noktası, diğer tüm şiddet biçimlerinde olduğu gibi, kadınlar üzerindeki beden, emek ve cinsellik sömürsünü sürdürme aracı olarak kullanılmasıydı.

Başvuruda bulunan kadınların %58'i (157 kadın); tokat, darp etme, tartaklama, tekmeleme, delici ve kesici aletle yaralama, kadının kişisel eşyalarına zarar verme ya da olay esnasında çevrede bulunan eşyalara zarar verme, ortak evi yakma, boğazını sıkma, silahla yaralama, ateşle yakma, çayla yakma, vb. şekillerde **fiziksel şiddete** maruz kalmıştı. Örneğin, yakın zamanda çocuk sahibi olamayacağını öğrenen danışan, bunun üzerine ailesinin kendisini darp ettiğini, engelli, yarım, kısır gibi kelimeler ile hitap etmeye başladıklarını aktardı.

Danışanların %28'i (76 kadın) **ekonomik şiddete** maruz kalmıştı. Kadınlar ekonomik şiddeti, maaşlarının ellerinden zorla alınması, mahkemenin belirlediği nafakanın ödenmemesi, evin ihtiyaçlarının karşılanmaması, ortak evin, su, gaz gibi aboneliklerinin kapatılması, kadının borçlandırılması, kiranın ödenmemesi, çalışmasına engel olma, zorla çalıştırma, ortak paralarının habersizce harcanması, ziynet eşyalarına el koyma, aile konutunun kadının onayı olmadan satılması, işten atmakla tehdit etme, aç bırakma, eğitim masraflarını karşılamamakla tehdit etme vb. şekillerde yaşamışlardı. Örneğin 55 yaşında olduğunu söyleyen danışan, 70 yaşındaki eşi tarafından ekonomik ve psikolojik şiddete maruz bırakıldığını aktardı. Eşi, **çocuklar artık büyüdü gitti, maaşımı ben yiyeceğim**, diyerek danışanın ihtiyaçlarını karşılamamaya başlamış. Erkek, sadece kendisi için yiyecek alıp kendisine yetecek kadar yemek yapıyormuş. Danışana, komşuları destek için yiyecek getiriyorlarmış. Kendisine 6284 sayılı Kanun kapsamında alabileceği tedbirler ve geçici nafaka hakkında bilgi aktardık.

Ekonomik şiddetin, erkekler tarafından, kadınların bağımsızlaşmasına engel olmak amacıyla uygulandığını gördük. Örneğin evli olduğu erkeğin iş yerine gelerek **o kadını işten çıkaracaksınız, yoksa gelip basarım orayı** diye tehdit etmesinin ardından, danışan apar topar işten çıkarılmış. Kendisine evdeki sorunları iş yerine taşıdığı için işten çıkarıldığı söylenmiş. Danışan, çalışmaya mecbur kaldığını çocuklarına harçlık verebilmek için işe girdiğini aktardı. Eşi, ortak çocuklarını cezalandırmak için onları okula aç gönderiyormuş. Ailesinden destek istediğinde sürekli **aman kızım başında kocan olsun** diyerek boşanmasını istemiyorlarmış. Yaşadıkları nedeniyle artık duygularının kayb olduğunu, aşırı kilo aldığını söyleyen danışan, boşanmak istediğini söyledi, hukuki destek talep etti.

Erkeklerin, kadınların para kazanıp bağımsızlaşmalarına engel oldukları gibi kendi kazançlarını da bir iktidar aracı olarak kullandıklarını görüyoruz. Örneğin danışan, **parayı ben kazanıyorum, benim istediğim şey olacak** diyen eşinin kendisinden gizli para biriktirdiğini, arabaya bilerek benzin almadığını, sadece kendi kullanacağı zamanlarda benzin aldığını söyledi. Hastaneye gittikleri bir sırada, arabada benzin olmadığı için yolda kalmışlar. Danışan maruz bırakıldığı ekonomik şiddet karşısında hukuki destek talebinde bulunmuştu, 6284 kapsamında alabileceği tedbirleri aktardık.

Başvuruda bulunan kadınların %21'i (57 kadın) **cinsel şiddete** maruz kaldığını aktardı. Kadınlar cinsel şiddeti; taciz, tecavüz, pornografik görüntüler izlemeye zorlama, manipülasyonla ilişkiye zorlama, partnerin başkasıyla yaşadığı cinsel birlikteliği izlemeye zorlama, bu birlikteliğe dahil olmaya zorlama, partnerlerinin istediği kişilerle birlikte olmaya zorlanma, zorla bekaret testi yaptırma, kürtaja erişimini engelleme, kürtaj olmaya zorlama vb. şekillerde yaşamışlardı. Kadınlara cinsel şiddet uygulayanlar; eşleri, okul/iş vb. sosyal çevrelerinden tanıdıkları, arkadaşları, aile bireyleri, partnerleri ve eski partnerleri olan erkeklerdi.

Kadınlar çok küçük yaşlardan itibaren, çekirdek ailelerinde cinsel şiddete maruz kalıyorlar. Örneğin babasını hep aşırı sinirli, kırıp döken, annesine şiddet uygulayan biri olarak tanımlayan danışan, kendisinin 19 yaşındayken babası tarafından cinsel tacize maruz bırakıldığını ifade etti. Danışan ergenliğe girdiği zamanlardan beri, iç çamaşırları, bacakları ile ilgili babası tarafından sözlü cinsel tacize maruz bırakılmış. Danışan babasının yapmasını istediği bazı davranışlar karşısında 18 yaşından küçüküm, yapmam diyerek itiraz ettiğinde nasılsa geleceksin 18 yaşına, o zaman görürüz şeklinde tehditlerle

karşılaşmış. Bu durumu ilettiğinde annesinden de aileden de bir destek alamamış.

Erkekler tarafından, cinsel ilişkiye ve erkeklerin istedikleri ilişki biçimlerine zorlanmak, kadınların en çok dile getirdikleri cinsel şiddet biçimleri idi. Örneğin danışan, eşinin, kendi birlikte olduğu erkeklerle üçlü cinsel ilişki teklif etmeye ve kendisi başkalarıyla beraber olurken görüntülü aramaya başladığını anlattı. Danışan bu durumu bir süre idare etmeye çalışsa da eşi bu davranışlarına ısrarla devam etmiş, o da ayrılma kararı almış. Boşanma süreci için hukuki destek talebinde bulundu.

Bir başka danışan, eşinin kendisini sürekli cinsel ilişkiye zorladığını, ilişkiyi kabul etmediğinde işkence yaptığını, tehdit ettiğini, evden kovduğunu ifade etti. Eşinin çakmakla yüzünü yaktığını, üzerine sıcak su döktüğünü aktaran danışan Vakfımıza gelerek başvuruda bulundu. Yüzündeki ve bedenindeki fiziksel şiddetten kalan darp izlerini gösteren danışan bir yandan da cinsel ilişkiyi istememesinin gerekçelerini aktarıyordu. **Ben artık soğudum, yabancı biri gibi görüyorum, sürekli döven biriyle nasıl ilişkiye gireyim** diyor bir yandan da ilişkiye girmediği için kendini suçluyor, kadın olarak tek eksik yaptığı şeyin cinsel ilişki olduğunu, çocuklarına çok iyi baktığını, ev işlerini hiç aksatmadığını söylüyordu. Evlilik içinde cinsel ilişkiye zorlanmamızın cinsel şiddet olduğunu aktardığımız danışanla, kendi rızamız dışında ilişkiye zorlanamayacağımızı konuştuk.

Kadınlar, partnerlerinden önceki cinsel yaşamları ile yargılanarak da şiddete maruz bırakılıyorlar. Örneğin bir danışan 3 yıllık ilişkisi boyunca cinsel, psikolojik, ekonomik ve fiziksel şiddete maruz kaldığını söylüyor. Erkeğin, evliliğin başından itibaren erekte olma problemleri yaşadığını, aktardı. Birlikte gittikleri üroloji doktorunun muayenesi sonucunda, erkeğin erekte olmakla ilgili fiziksel bir sorunu olduğu anlaşılmiş. Bunun üzerine ilaç tedavisine başlanmış, fakat erkek tedaviyi devam ettirmemiş. Evli olduğu erkek ile aralarında cinsel ilişkinin hiç olmadığını, sadece çocuk yapmak amacıyla birkaç kez birlikte olduklarını söylüyor. Danışan evlilik sürecinde HPV olduğunu fark etmiş, bunu erkekle paylaştığında, **evlenmeden önce de seviştin, bilseydim seninle evlenmezdim** şeklinde suçlayıcı bir ifadeyle karşılaşmış

Başvuruda bulunanların %10'u (26 kadın) istemedikleri halde iletişime zorlanma, takip edilme, sosyal medya hesapları üzerinden iletişim kurmakta ısrar etme, eve/iş yerine gelme, eve /iş yerine kargo paketi yollama gibi biçimlerde **ısrarlı takibe** maruz bırakıldıklarını aktardılar.

Kadınları ısrarlı takibe maruz bırakan erkekler; eski partnerler olduğu gibi, evlilik sürecinde şiddet uygulayan, kadınların şiddet nedeniyle boşandığı eski eşler de olabiliyor. Örneğin evliliği süresince fiziksel ve psikolojik şiddet gördüğünü aktaran danışan, boşandıktan sonra bu şiddetin ısrarlı takip, habersizce eve girme, eşyalara zarar verme şeklinde devam ettiğini belirtti. Fail erkek, danışan evde yokken çocuklarından aldığı anahtarla eve girerek, evdeki koltukları, danışanın giysilerini kesmiş. Ancak danışan şikâyet etmenin bu kişiyi daha da kıskırtacağını düşündüğünden şikâyetçi olmak istemedi.

Kadınların %4'ü (10 Kadın); kişisel bilgilerinin/görüntülerinin yayılmasıyla tehdit edilme, kişisel bilgilerinin/görüntülerinin yayılması, sosyal medyada ifşa etmekle tehdit edilme, sosyal medya hesapları üzerinden aileye/yakınlara ulaşmakla tehdit edilme gibi şekillerde **dijital şiddete** maruz bırakıldıklarını aktardılar. Örneğin gönderdiği resim ile

erkeğin kendisini tehdit ettiğini söyleyen danışan, bu kişinin kendisinden resim istemeye devam ettiğini, hacker olduğunu ve telefon rehberine ulaştığını söyleyerek tehditlerini sürdürdüğünü aktardı. Fotoğrafların ardından kendisinden şantaj ile para istediğini anlatan danışana hukuki destek sağladık.

Başvuruda bulunanların %3'ü (8 kadın) **mobbing, zorla erken yaşta evlilik** gibi **diğer şiddet** biçimlerine maruz bırakılmışlardı. Kurumlardaki mobbing söz konusu olduğunda, şiddet uygulayan erkeklerin siyasal iktidarla olan bağlantılarını kullanarak kadınların şikayetçi olmasını, durumun soruşturulmasını engelledikleri başvurularla karşılaştık. Örneğin çalıştığı okulda mobbinge maruz bırakılan danışan, çalıştığı okul müdürünün bakanlıkla bağlantıları olduğunu ve bu sayede şikayetlerinin üstünü kapattığını aktardı. Şikâyetin ardından mobbingin daha da arttığını ve bu nedenle psikolojik destek almaya başladığını belirtti.

Şiddet Uygulayan Erkelere Dair Bilgiler

Başvuruda bulunan kadınların %30'u (105 kadın) evli olduğu erkek tarafından şiddete maruz kaldığını aktardı. Bu kadınlardan bazıları boşanma sürecindeydi ve bu dönemde de kendilerine yönelik şiddetin devam ettiğini söylediler. Kadınların %9'u (25 kadın) boşandıkları halde eski eşin şiddetinin devam ettiğini dile getirdi.

Boşanma sonrasında erkeklerin, kadınların cinsellikleri üzerinde tahakküm kurmaya devam ettiklerini gördük. Örneğin danışan boşanmasından sonra, partneri olduğunda boşandığı eşiyile ilişkilerinin kötüleştiğini aktardı, **asıl kıyamet sevgilim olunca koptu** diyerek bu durumu dile getirdi. 6 yıl süren evlilikleri boyunca, fiziksel şiddete maruz bırakıldığını ifade etti. Partneri olduğunu öğrendikten sonra boşandığı erkeğin, ortak çocuklarının velayetini almakla tehdit ettiğini anlattı. Velayet konusunda hukuki destek verdiğimiz danışana, boşanmış bir kadının partnerinin olmasının tek başına velayeti kaybetme sebebi olamayacağını aktardık.

Başvuran kadınların %9'u (23 kadın) ise aile bireyleri tarafından şiddete maruz bırakılmıştı. Bu kişiler erkek kardeşler ya da erkek akrabalar idi. Fiziksel olarak zarar vermek, eğitimi engellemek, eve hapsedmek, çalışmasına mâni olmak gibi örneklerle yaşadıkları şiddeti aktardılar. Ailesinin şiddet uyguladığını ifade eden kadınların %5'i (12 kadın) babaları tarafından şiddete maruz bırakıldığını ifade etti.

Başvuruların %5'i (14 kadın) komşuları tarafından şiddete maruz bırakılmışlardı. %1'i (4 kadın) eşinin yanı sıra eşinin ailesinden de şiddet gördüğünü dile getirdi. %2'si (6 kadın) tanımadıkları yabancılar tarafından şiddete maruz bırakılmışlardı. Kadınların %4'ü (10 kadın) sevgilileri, %6'sı (17 kadın) ise eski sevgilileri tarafından şiddete maruz bırakıldıklarını aktardılar.

Başvuruda bulunanların %2'si (6 kadın) ise kendilerine şiddet uygulayan kişinin kim olduğuna dair bir bilgi paylaşmadan görüşmeleri sürdürdü. Başvuruların %11'inde (30 kadın) şiddet uygulayan kişi tanıdıklar ve arkadaşlardı. Kadınların çalıştıkları kurumlarda iş arkadaşları olan ve şiddet uygulayan erkekler de bu oran içinde yer alıyor.

kadınlar erkek şiddeti ile 2 mücadele ederken hangi zorluklarla karşılaşılıyor?

Yaşadığım Şey Şiddet mi? Erkek Şiddetini Tanımlamada Güçlük

Kadınlar, yaşadıkları şiddeti anlamlandırmakta, adını koymakta zorluk yaşadıklarını ifade ettiler. Çocukluk çağlarından itibaren kadınların rıza göstermeye, itaat etmeye zorlandıkları göz önünde bulundurulduğunda, tanımlamada yaşadıkları bu zorluk çok anlaşılabilir bir durum oluyor. Özellikle cinsel şiddet söz konusu olduğunda danışanlar, yaygın bir şekilde bu zorluğu dile getirdiler. Kadınlar, birçok farklı şekilde cinsel şiddet uygulayan erkeğe "hayır" diyen tavırlar içinde olsalar da erkeklerin bu iradeyi görmezden gelmeleri, kadınların kendilerini suçlamalarına neden oluyor.

Örneğin yaşadıkları nedeniyle kafasının karışık olduğunu söyleyen danışan, sadece **yaşadığının taciz olup olmadığını belirlemek** için destek talebinde bulundu. Çalıştığı özel eğitim kurumundaki bir erkek öğretmen tarafından cinsel şiddete maruz bırakılmıştı. Yaşadıklarını taciz olarak adlandırsa da tacize engel olamadığı için kendini sorumlu görüyor, yoğun suçluluk duygusu yaşıyordu. Bedensel olarak yorgun hissediyor, sürekli uyuyor, olay sonrasında anksiyetesinin tetiklendiğini söylüyordu. Yaşadığı taciz sürecini birlikte gözden geçirdiğimiz danışanla, kendisinin taciz karşısında birçok kez tepki gösterdiğini, ama erkek tarafından bu tepkinin görmezden gelindiğini konuştuk. Görüşme sonrasında danışan, bu sayede kendi gücünün ve yaptıklarının farkına vardığını ve bunun onu güçlü hissettirdiğini ifade etti.

Şiddeti adlandırmak kendi başına bir güçlük iken, kadınlar şiddet karşısında destek talep ettiklerinde de yargılandıklarını dile getirdiler. Bu yargılamanın temeli, niçin şiddetin daha önce ifade edilmediğine dayanıyordu. Örneğin; 6 yaşındayken erkek akrabası tarafından cinsel tacize maruz bırakılan danışan; tacizin ne anlama geldiğini, aslında ne yaşadığını yıllar sonra büyüdüğünde anlayabildiğini ifade etti. Yaşadıklarını paylaşıp bu kişiden şikayetçi olacağını çevresine aktardığında ise **neden şimdiye kadar sustun, bundan sonra ne yapabilirsin ki** şeklinde tepkiler almış ve yalnız bırakılmış. Kadınlar için bu tepkiler nedeniyle zaten cinsel şiddetin dile getirilmesinin zor olduğunu konuştuğumuz danışanla, kadınları ve çocukları şiddetten sorumlu gören bu bakışın üzerimizdeki etkileri hakkında da konuştuk.

İlişkiler içinde maruz bırakıldıkları şiddetin, toplumsal olarak ifade edilmesinin ne kadar zor olduğunu danışanların aktarımlarından bir kez daha gördük. Örneğin 22 yıllık evliliği süresince eşinden sistematik şiddet gördüğünü ifade eden danışan; hakarete, küçümsemeye, fiziksel şiddete, eve kapatılmaya hatta zaman zaman tabancayla öldürülmekle tehdide maruz kalmış. Ancak danışan kendisini etkileyen en yıkıcı şiddetin tecavüz olduğunu belirtti. Çocukluğundan itibaren ailesi tarafından **erkeğin her istediği yapılmalı** anlayışıyla büyütüldüğü için evlilik içinde tecavüzün suç olduğunu çok sonradan öğrenmiş. **Bu ülkede yaşayan bir kadın olarak nasıl gidip diyebilirdim ki kocam bana tecavüz etti diye? Bilmiyordum ki suç olduğunu, sonradan öğrendim. Zaten bizim nesil kocanın her istediğini yapmak zorundasın düşüncesiyle yetiştirilmiş hep. Zaten korkuyorsunuz her an ölmekten, haberlere çıkan kadınları göre göre. Bir gün ben de onlar gibi olmaktan çok korkuyordum.**

Görüldüğü gibi, erkek şiddetinin, çocukluk yıllarından itibaren kız çocuklarına yönelmesi, ilerleyen yıllarda bir şiddetle karşı karşıya kalındığında, şiddetin anlamlandırılmasını zorlaştıran bir etmen olarak karşımıza çıkıyor.

Erkek Şiddetinin Döngüselligi

Kadınların hayatlarının birçok döneminde tekrar tekrar erkek şiddetine maruz bırakıldıklarını görüyoruz. Bu durum çoğunlukla çocukluk çağlarından başlıyor. Şiddet uygulayan erkekten ayrıldıktan sonra da kadının kendi çekirdek ailesinde şiddet devam edebiliyor. Örneğin ailesiyle yaşadığı sorunlar nedeniyle başvuruda bulunan danışan, daha önce de boşandığını, ikinci evliliğini ailesinin baskısıyla yaptığını söylüyor. **Evde yaşanan baskı nedeniyle üçüncü kez evlenmek istemiyorum. Babam sürekli hakaret ediyor, boğazını keserim diyor** diyerek içinde bulunduğu durumu aktaran danışan, aslında aile ve şiddet arasındaki döngüsel ilişkiyi ifade ediyordu. Kadınlar, çekirdek ailelerinde şiddete maruz kalanlar olarak, bu şiddetten kurtulmak amacıyla evlenmeyi seçebiliyorlar. Bu evliliklerde şiddetin ortaya çıkmasıyla kadınlar hem derin bir hayal kırıklığına uğruyor hem de bu şiddet karşısında destek alabilecekleri bir aile bulamıyorlar.

Gözden kaçırmamız gereken en önemli noktalardan biri de şiddetin döngüsel mahiyetinin sadece kadınlar için geçerli bir durum olmadığı. Daha önceki ilişkilerinde şiddet uygulayan erkeklerin tekrar tekrar başka kadınlara da şiddet uygulamaya devam ettiğini görüyoruz. Örneğin abisinin psikolojik ve fiziksel şiddetine maruz bırakılan danışan, uzaklaştırma kararının işe yaramayacağını düşündüğünü ifade etti. Abisinin geçmişte evli olduğu kadına da şiddet uyguladığını hatta bu şiddet nedeniyle yargılandığını

aktardı. Bu nedenle danışan uzaklaştırma kararı gibi tedbirlerin işe yaramayacağını, abisinin uzaklaştırma kararını ihlal edeceğini düşünüyordu. Bir başka kentteki sığınağa yönlendirdiğimiz danışan, şehir değişikliğinin ardından tedbir kararlarına başvurabildi.

Erkek şiddeti, farklı şiddet türleri ile iç içe yaşıyor. Şiddete maruz kalan kadınlar hayatlarının farklı dönemlerinde farklı erkekler tarafından şiddete maruz bırakılıyor. Şiddet uygulayan erkek de hayatlarının farklı dönemlerinde farklı kadınlara karşı şiddet uygulamaya devam ediyorlar.

Erkek Şiddetinin Psikolojik Etkileri

Şiddetin adını koyduğumuzda hem ilişki boyunca hem de hayatımızın birçok döneminde şiddete maruz kaldığımızın farkına varsak da şiddetin kadınlar üzerindeki psikolojik etkileri şiddetle mücadele süreçlerini olumsuz etkileyebiliyor. Bunun temel nedenlerinden biri, maruz kaldığımız erkek şiddetinin yarattığı travmanın, daha önceki psikolojik travmalarımızı tetiklemesi, hatıramıza getirmesidir. Örneğin iş yerinde maruz bırakıldığı cinsel şiddet nedeniyle destek almak için başvuran danışan, yaşadıklarının ardından kurumda itibarının sarsıldığını, bu nedenle psikolojisinin bozulduğunu ve uyuyamadığını ifade etti. Şiddet sonrasında stresten saçlarının döküldüğünü söyledi. Ailesinin olmaması nedeniyle şiddete maruz kaldığını **benim annem babam yok, herkes bunu biliyor, bu nedenle bana bunu yaptı** diyerek hayatındaki bir başka travmatik olayla, maruz kaldığı şiddetin bağına kurarak kendini ifade etti. Kadına yönelik şiddetin, geçmişimizden bağımsız olarak her kadının başına gelen/gelebilecek bir durum olduğunu konuştuğumuz danışana, iş yerinde gördüğü şiddet nedeniyle hukuki destek sağladık.

Toplumsal cinsiyetin beraberinde getirdiği anne, eş, evlat rollerinden kaynaklı olarak ortaya çıkan yetersizlik ve suçluluk hisleri şiddetle mücadele sürecini etkiliyor. Örneğin sistematik bir şekilde eşinin, psikolojik, fiziksel, cinsel şiddetine maruz bırakılan danışan, cinsel şiddet çocuğuna yöneldiğinde ayrılma kararı almasına rağmen, bu durumu daha erken fark edemediği için kendini suçluyor ve çocuklarından uzaklaştığını ifade ediyordu. **Bir şey var, utanmalı mıyım bilmiyorum. Çocuklarımı istemiyorum, bazen keşke onlar olmasaydı, ben de sonsuz uykuya yatarım diyorum** cümleleri ile kendini ifade ediyordu. Şiddetin asıl sorumlusunun, erkek olduğunu konuştuğumuz danışan, çocukları ve kendisi adına şiddetten kurtulmak için attığı adımların ne kadar önemli olduğuna vurgu yaptığımızda bu konuşmanın kendisine çok iyi geldiğini ifade etti.

Ekonomik Kaygılar

Şüphesiz ki, kadınların şiddetle mücadele süreçlerinde en çok onları zorlayan hususu ekonomik kaygılar oluşturuyor. Kendisinin, varsa çocuklarının temel ihtiyaçlarının nasıl karşılanacağını, nasıl barınacaklarını düşünen kadınlar; çözüm bulamadıkları zamanlarda şiddet uygulayan kişilerle aynı hane içerisinde kalmaya devam ediyorlar. Evlilik sürecinde evli olduğu erkek tarafından şiddete maruz bırakılan kadınlar için SED, geçici nafaka gibi çözüm araçlarını konuşabilirsek de ailelerinden şiddet gören evli olmayan kadınlar için herhangi bir sosyal destek bulunmuyor. Örneğin öğrenci kadınlar üniversite eğitimlerine devam edebilmek için aileleriyle olan ekonomik bağlarını koruyabilmek için şiddete maruz bırakıldıkları ilişkilerden uzaklaşıyorlar.

Çokça ifade edildiği üzere, şiddet yaşadığı ortamdaki kadınları ekonomik

olarak destekleyecek mekanizmalar mevcut değil. Erkeklerin çoğunlukla nafakayı ödemedikleri, ödeseler dahi geçim için yeterli olmadığı, sosyal desteğin ise yetersiz kaldığı durumlarda kadınlar maruz bırakıldıkları şiddetle tek başlarına mücadele etmek zorunda kalıyorlar. Örneğin, uzun yıllar boyunca sistematik olarak şiddete maruz bırakıldığı evliliğini bitirmesinin ardından 4 yıl geçmesine rağmen, devam eden tehditler nedeniyle çocuklarıyla birlikte şehir değiştirmek zorunda kalan danışanın en çok üzüldüğü, endişe ettiği konu, ekonomik kısıtlılıklar nedeniyle yeni bir şehirde çocukları ile nasıl bir yaşam kuracağı idi. Ev bulmak konusunda destek isteyen danışan, çocuklarıyla inşaatta yatmak zorunda kaldığını, kurumlardan aldığı destek ile yeni bir ev kurabildiklerini aktardı. Ekonomik endişelerini ***bir bardak için şehrin bir ucundan diğer ucuna gittim. Evdeki eşyaları bulmak için çok emek harcadım. Şimdi bırakmak istemiyorum, tekrar eşya bulmak için yorulmak istemiyorum*** diyerek aktaran danışanın anlatımından, kadınların destek mekanizmalarına ulaşırken yaşadığı zorluğun, dağınıklığın yarattığı yorgunluğu bir kez daha görmüş olduk.

Erkek Şiddeti Hayatın Her Alanında

Kadınlar sadece aile ve partnerlik ilişkilerinde şiddete maruz kalmıyorlar, sosyal yaşamın her alanında şiddetle karşılaşıyorlar. Bazen bindikleri takside taksicinin, kiracı oldukları evde ev sahibinin, müvekkili oldukları avukatın, katıldıkları kurstaki öğretmenin, vb. şiddetine maruz kalabiliyorlar. Kadına yönelik şiddetin, gündelik yaşamın her yanına sirayet eden bu boyutu, şiddetle mücadele açısından zorlayıcı bir etmen olarak karşımıza çıkıyor. Örneğin, üyesi olduğu dernek içerisinde cinsel tacize maruz bırakılan danışan, bu şiddetle mücadele deneyiminde ortak bir örgütlenme içerisinde yer almanın zorluklarını dile getirdi. Şiddet uygulayan dernek üyesi erkek, uzaklaştırma kararı olmasına rağmen dernek toplantılarına katılmakta ısrar ediyordu. ***Toplantıya katılacağım, toplantıya katılım hakkımı engelleyemezsiniz, engellerseniz hakkı kötüye kullanmak olur*** diyerek, danışanı şikâyetçi olmakla tehdit ediyordu. 6284 sayılı Kanun gereğince, uzaklaştırma tedbirinin bir cezalandırma yöntemi değil, şiddete maruz kalanı koruyan bir tedbir olduğunu aktardık. Bu nedenle elbette kadına yönelik erkek şiddeti karşısında, toplantıya katılım hakkının öncelik taşımayacağını, kadının güvenliğinin sağlanmasının öncelikli olduğunu ifade ettik, danışana hukuki destek sağladık.

İş yaşamında kadınların şiddete maruz kalmasına ek olarak, şiddetin iş sağlama vaadi ile de sürdürüldüğünü gördük. Örneğin danışan, bir üniversite rektörünün, kendisine kadro teklif ederek fotoğraf istediğini, sonrasında bu fotoğrafları tehdit aracına dönüştürerek şiddet uyguladığını aktardı. Danışan, maruz bırakıldığı şiddetle ilgili şikâyet için üniversite içi mekanizmalara başvurulardan bir sonuç alamadığını aktardı. Şiddet uygulayan erkeğe, YÖK'e şikâyet edeceğini dile getirdiğinde ise, şiddet uygulayan kişi, YÖK Başkanı ile olan fotoğraflarını iletmiş, danışana şikâyetin bir işe yaramayacağı mesajı vermek istemiş. Kadına yönelik şiddetle mücadelenin topyekûn bir mücadele olması gerektiğini bir kez daha vurgulamak gerekiyor. Erkeklerin buldukları mevki ve statüleri hem şiddet uygulamak hem de bu şiddetin örtbas edilmesini sağlamak amacıyla kötüye kullandıklarını ve bu konuda birbirleriyle dayanıştığını görüyoruz.

Kadınlar Ailelerinden Bekledikleri Desteği Göremiyor

Şiddetle mücadele sürecinde kadın danışma merkezine başvuruda bulunan kadınlar sıklıkla, yakın çevrelerinden bu mücadele konusunda destek alamadıklarını aktarıyor. Aileler, maruz kalınan şiddet için kadınları suçluyorlar. Bu nedenle çoğu kez kadınlar, ailelerinin bu durumdan haberdar olmasından endişe ediyorlar. Bu da özellikle genç kadınların taciz ve tehdide açık olması sonucunu doğuruyor. Örneğin eski sevgilisinden psikolojik ve ekonomik şiddet gören danışan, hakaret ve tehdit edildiği için şikâyetinde bulunmuş. Bu süreçte erkeğe hakaret nedeniyle para cezası verilmiş. Cezanın ardından erkeğin tehditleri artmış, danışanı babasına tüm ilişkilerini anlatmakla tehdit etmiş. Danışan, bu tehdit nedeniyle tekrar **şikâyetinde bulunmaktan endişe ettiğini** ifade etti.

Kadınlar maruz bırakıldıkları şiddete rağmen çekirdek aileleri tarafından evliliklerini sürdürmeye zorlanıyorlar. Örneğin 8 yıllık evliliğinin ilk yıllarından beri eşinden hem fiziksel hem psikolojik şiddet görmekte olduğunu söyleyen danışan, birçok kez ailesinin yanına gittiğini ancak her defasında eşiyile barıştırılarak evine geri gönderildiğini, eşinin de hep düzeleceğine dair sözler verdiğini ama bu sözleri hiç tutmadığını, şiddetin giderek tırmandığını aktardı. Danışan şimdiye dek ailesi destek çıkmadığı ve çocukları küçük olduğu için bu evliliği sürdürdüğünü ama artık dayanamadığını, ayrılmak istediğini ancak gidecek yeri olmadığını için endişe ettiğini söyledi.

Yine benzer bir şekilde, 18 yıllık evliliği süresince eşi tarafından sistematik şiddete maruz bırakıldığını aktaran başka bir danışan, birçok defa ailesinin yanına gittiğini ancak ailesinin hep **o senin kocan, olur böyle şeyler** diyerek kendisini geri gönderdiğini ve hiçbir şekilde desteklemediğini aktardı. Danışanlardan sıklıkla duyduğumuz bu cümle, yakın çevrenin erkek şiddetine yönelik tutumunun özeti gibiydi. Bu baskının farkında olan danışan **hep bizim adımıza karar veriyorlar, kaçsan kurtulsan çevren baskı oluyor, boşanıp ne yapacaksın deniyor** diyerek çevrenin bakışını aktardı.

Danışma merkezine yapılan başvurularda, ailenin şiddeti örtbas eden tutumuna ek olarak, kadınların şiddetle mücadele mekanizmalarına erişimini de engellediği örnekler gördük. 12 yıllık evliliği boyunca eşi tarafından sistematik biçimde fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddete maruz bırakıldığını aktaran danışan bu süre içinde birkaç defa ailesinin yanına gittiğinde geri gönderilmiş. Maruz bırakıldığı son şiddet olayında danışan polise haber vermiş ancak ağabeyi **bir şey yok, aile içi tatsızlık** diyerek eve gelen polisleri geri göndermiş. Bunun üzerine danışan bir daha ailesinden bu konuda destek istemediğini ifade etti.

Kadınlar; şiddete maruz bırakıldıklarında destek beledikleri yakın çevreleri tarafından, destek olmanın aksine, şikâyetlerinden vazgeçmeleri için baskıya maruz bırakıldıklarını aktarıyor. Örneğin kayınpederi tarafından tecavüze uğrayan danışan, olayın ardından hemen rapor alıp şikâyetçi olduğunu, şikâyetin üstüne failin tutuklandığını, bu süreçte eşinin kendisini desteklediğini fakat failin akrabalarının kendisine şikâyeti geri çekmesi yönünde baskı yaptığını aktardı.

Mülteci Kadın Olmak

Erkekler, uyguladıkları şiddeti sürdürme aracı olarak, bağlı oldukları vatandaşlık hukukunu, vatandaşlık bağıını kullanabiliyorlar. Kadın danışma merkezine yapılan

başvurularda mülteci kadınlar, şiddet uygulayan erkekler tarafından, şikayetçi olmaları halinde oturma iznini uzatmamakla, vatandaşlık hakkından yoksun bırakılmakla tehdit edildiklerini ifade ettiler. Örneğin maruz bırakıldığı şiddet nedeniyle şikayetçi olduğunu aktaran Fas uyruklu danışan, Türk vatandaşı olmadığı ve kocası da kendisini **ben vatandaşım sen değilsin, seni vatandaşlığa aldırılmam** diyerek tehdit ettiği için şikayetini geri çekmek zorunda kaldığını aktardı.

Mülteci kadınlar sadece vatandaşlık bağı kazanmamakla değil, insan ticaretine maruz bırakılmakla da tehdit edildiklerini aktardılar. Örneğin, bir arkadaşı adına merkeze ulaşan danışan, Suriye uyruklu arkadaşının uzun süredir evli olduğu Türkiye uyruklu erkek tarafından şiddete maruz bırakıldığını, darp edildiğini, eve hapsedildiğini aktardı. Arkadaşının evli olduğu erkek tarafından oturma iznini uzatmamakla tehdit edildiğini ve bu nedenle çok korktuğunu ifade etti. Bu tehditlerin yanı sıra, **seni başkalarına satırım, Türkiye'de Arap kadınları çok severler** diyerek uygulanan şiddetin boyutlarını ifade etti.

Mülteci olmak hâlihazırda zaten dezavantajlı bir konum iken kadın mülteci olmak çok daha zor. Hem mültecilere yönelik ayrımcılığa, nefret söylemine hem de kadına yönelik erkek şiddete maruz bırakılıyorlar. Türkiyeli bir danışan, kendisini sürekli takip eden eski eşinden korktuğu için tanınmamak amacıyla siyah çarşaf ve peçe ile sokakta gezmeye başladığında farkında olmadan Suriyeli bir kadının sokakta neler yaşadığını deneyimliyor. Yürürken sürekli **sen Suriyelinin** diyerek tepki aldığını anlattı.

Cezasızlık, Adalete Duyulan Güvensizlik

Kamu kurumları, kadın erkek eşitliği ilkesini gözetmeden bu ilkeyi yok sayan politik bir tutum sergiliyor. Bunun sonucu olarak da kadınlar erkeklerle eşit yurttaşlar olarak görülmediklerini dile getirerek, kamusal mekanizmaların güvenilirliğini hatta varlık sebebini sorguluyorlar. Bu nedenle danışma merkezimize yapılan başvurularda, kadınlar şiddetle mücadele mekanizmalarına dair yaşadıkları sorunları aktarırken, cezasızlığın yarattığı endişelerini ve sonuç olarak da adalete olan güvensizliklerini dile getirdi. Örneğin, bindiği taksinin şoförünün tecavüzüne uğrayan danışan rapor alıp şikayetçi olduğunu, hukuki süreci başlattığını ancak failin tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldığını aktardı. Bedensel engelli olduğunu ve öğrenci olduğu için ücretli bir avukat tutamadığını söyleyen danışan tutuksuz yargılanma kararına çok tepkiliydi. **Ben burada çabalamak zorunda kalırken nasıl dışarıda özgürce nefes alabilir** diyerek adalete duyduğu güvensizliği dile getirdi.

Danışanlar, şiddetle mücadele mekanizmalarının gerektiği gibi işletilmemesi ve kadınları şiddetten koruyamaması nedeniyle adalet hislerinin sarsıldığını dile getirdi. Örneğin bir yıl önce boşandığı eşinin ısrarlı takibe devam ettiğini aktaran danışan; işe giderken eski eşinin yolda karşısına çıktığını, bazen işyerine geldiğini aktardı. Boşandığı için danışana hakaret edip işyerinde zor durumda bırakıp, kendince çevreye "rezil etme" amacı taşıdığını ifade etti. Danışan fail için uzaklaştırma kararı çıkarmış olmasına rağmen, erkek ısrarlı takibe devam etmiş. Danışan uzaklaştırma kararını defalarca ihlal ettiği için şikâyetinde bulunsa da erkeğin ifadesi alınıp serbest bırakılmış. Danışan yaşadıklarını **tv'de görüldüğü gibi değilmiş hiç. Oralarda her şey mükemmel ilerliyor, kadınlara hemen koruma veriliyor. Gerçeği hiç böyle değil. Savcısı, polisi sürekli kanıt getir deyip**

duruyorlar, ben ölünce mi bir şey yapılacak? Cesedim kanıt olur artık ama ne işime yarar diyerek dile getirdi.

Kadınlar, erkeklerin kendilerine göre daha çok kollandığının, bu nedenle, kadınlara şiddet uygulayanlar da kamu kurumlarının bu suça göz yumduğunun farkındalar. Bu, şiddet uygulayan erkeğin kolluk personeli olması durumunda daha da katmerleşen bir adaletsizlik olarak karşımıza çıkıyor. Asker eşi tarafından sistematik olarak şiddet gören danışan, şikayetçi olmak istediğinde erkeğin iş çevresinin kendisini engellemek istediğini aktardı. ***Zaten korkuyorsunuz her an ölmekten, haberlere çıkan kadınları göre göre. Bir gün ben de onlar gibi olmaktan çok korkuyordum*** diyerek kendini ifade eden danışan, adaletsizlik hissini ***Onun askeri kimliği zarar görmesin ama kadına ne olursa olsun. Benim canımın onun tabancası kadar değeri yok*** sözleriyle ifade etti.

Çoğu zaman hukuk sisteminin, kadınların uğradıkları şiddetten kaynaklanan mağduriyeti giderici önlemleri kararlılıkla uygulamaması, kadınları umutsuzluğa, haksızlığa uğramışlık hissine sürüklüyor. Bu durum kadınların şiddete karşı yürüttükleri mücadele süreçlerini olumsuz etkiliyor. Kadınlar kamu politikalarının ve adalet mekanizmalarının erkek egemenliği lehine işlediğini bizzat yaşayarak görüyorlar.

17 yaşında iken tecavüze maruz kaldığını aktaran danışan, yürütülen soruşturma sonrasında erkeğin ceza almadığını ifade etti. Bir yandan bu cezasızlığa öfkeli olduğunu söylerken, diğer yandan ***güçlünün güçsüzü ezdiği bir düzen var, buna inanmıyoruz ama inanmış gibi yapıyoruz***, diyerek sisteme duyduğu güvensizliği dile getirdi. Adalet mekanizmaları kamu kurumları ile kurduğu ilişkiyi barda konsomatris olarak çalışırken erkeklerle kurduğu ilişkiye benzetiyor, ***tıpkı onlara inanmış gibi davrandığım gibi adaletle de inanmış gibi davranıyorum*** diyor.

3 kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmaları

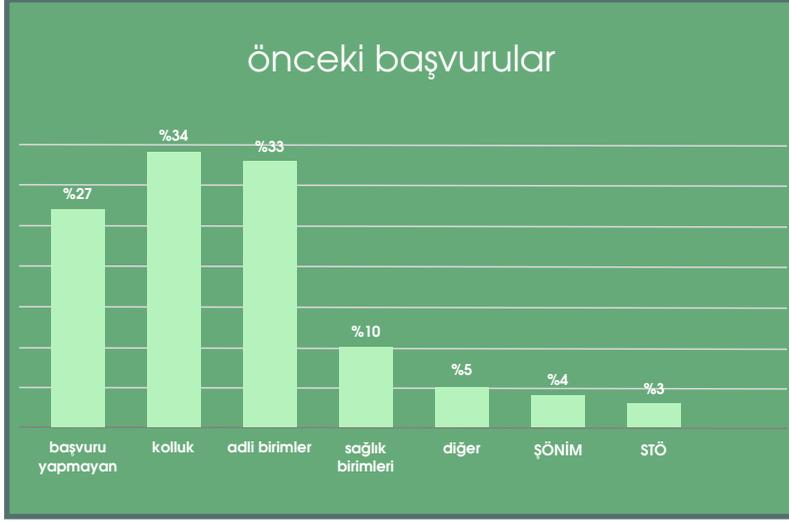

Kadın Danışma Merkezi Öncesi Yapılan Başvurular

Kadın danışma merkezine başvuru yapmadan önce kadınların %75'i (202 kadın) maruz bırakıldığı şiddeti, yakınlarıyla ya da kamu kurum ve kuruluşlarıyla paylaşmışlar. Başvuruda bulunan kadınların sadece %12'sinin (33 kadın) en yakınları dahil maruz bırakıldıkları şiddeti kimseyle paylaşmadığını gördük. **Burada çarpıcı olan kadınların %56'sının (151) kadın danışma merkezine başvurmadan önce başka kurum ve kuruluşlara başvuruda bulunmasıydı. Danışanların yarısından fazlası, şiddetle mücadele mekanizmalarına yaptıkları başvurulardan sonuç alamadıkları için** bize ulaştılar. Danışma merkezine başvuran kadınların %27'si ise herhangi bir kuruma başvuru yapmamıştı. Kadınlar, çoğunlukla maruz kaldıkları şiddet karşısında haklarının neler olduğu bilgisine sahip olsalar da işlemeyen ve aksayan mekanizmalar karşısında başvurularının sonuçsuz kalacağını düşünüyorlar

Kadınların %34'ü (92 kadın) maruz bırakıldığı şiddetin ardından polise veya jandarmaya başvuruda bulunmuştu. Kadınların %33'ü ise (88 kadın) dava açmak, tedbir kararı aldirmek için savcılık, mahkeme, baro, adli yardım bürosu, Ankara Gelincik Merkezi gibi kurumlara başvuruda bulunmuştu.

Merkezimize başvuruda bulunan kadınların %10'u (27 kadın) maruz bırakıldığı şiddet sonrasında tedavi olmak, darp raporu almak için sağlık kuruluşlarına başvuruda bulunmuştu.

Kadınların aktarımları, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri ve sivil toplum örgütlerinin başvuru yapmak için en az tercih edilen mekanizmalar olduğunu gösteriyor. Elbette sivil toplum örgütlerinin daha görünür ve aktif olmasını bekleyebiliriz, fakat kadına yönelik şiddetle mücadele aslen kamu kurumlarının görevidir, ŞÖNİM de bir kamu kurumu olduğundan başvuru yapmak için tercih edilmemesi açıklanmaya ve tartışılmaya muhtaçtır. Çünkü bu merkezlerin varlık sebebi kadına yönelik şiddetle mücadeledir. Kadınların sadece %4'ü (11 kadın) ŞÖNİM, Alo 183, Sosyal Hizmet Merkezleri, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İl Müdürlüklerine başvurmuştu. Ankara'da veya yaşadıkları illerde bulunan kadın örgütlerine, sivil toplum kuruluşlarına başvuran kadınların oranı ise %3'tü (9 kadın). Daha önceki başvuruları hakkında bilgi veren kadınların %5'i (12 kadın) ise; Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER), çalıştıkları kurumların/kuruluşların disiplin mekanizmaları gibi diğer yerlere başvuruda bulduklarını aktardılar.

Kadın danışma merkezine başvuruda bulunan kadınların %20'si (55 kadın) 6284 sayılı Kanun kapsamındaki tedbir kararlarına sahiplerdi. Bu tedbir kararları ağırlıklı olarak, kısa süreleri (ortalama 1 ay) kapsayan uzaklaştırma kararlarıydı. Kadınlar elektronik kelepçe, adres gizliliği, geçici nafaka ve velayet, vb. tedbirler hakkında bilgilendirilmedikleri için tek başına uzaklaştırma kararlarının işlevsiz kaldığını gördük. Farklı tedbirlere başvurularını için gerekli aktarımları yaparak, kolluk ve adli birimlere yönlendirdik.

Kolluk Birimleri

Kadınların şiddetle ilgili yaptığı başvurularda en büyük sorunu kolluk birimleriyle yaşadığını her yıl raporlarımızda dile getiriyoruz. Kadınlar yine sıklıkla kolluk birimlerinde maruz bırakıldıkları kötü uygulamaları aktardılar. Bu kötü uygulamalar daha önceki yıllarda dile getirilen sorunlardan farklı değildi.

Kadınlar yaptıkları başvurularda kolluk görevlilerinin işlem yapmadıklarını, şiddet başvurularını almakta direndiklerini aktardılar. Örneğin eski eşinin kendisini sürekli takip ettiğini, sözlü şiddet uyguladığını, fiziksel olarak da darp ettiğini söyleyen danışan, uzaklaştırma kararına uymadığı için KADES'ten polise başvurduğunu, polisin ise kendisine **ben ne yapabilirim ki, dişini gösteren köpek ısırmaz** diyerek hiçbir işlem yapmadığını aktardı. Danışanımıza, uzaklaştırma kararının ihlaline yönelik şikâyetinde bulunması için aile

mahkemelerine ya da savcılığa başvurabileceği bilgisini verdik.

Kolluk birimleri söz konusu olduğunda yaygın olarak karşılaştığımız bir başka kötü uygulama ise, kadınlara eksik ya da yanlış bilgi verilmesiydi. Örneğin, komşusu tarafından şiddete maruz bırakıldığı için danışma merkezine gelen kadın, karakolda yalnızca ifadesini alıp şikayetçi olup olmadığını sorduklarını aktardı. Yaşadığı şiddete ilişkin 6284 sayılı kanunla ilgili herhangi bir bilgi vermemişler. Talep edebileceği tedbirleri aktardığımız danışan **böyle bir şey olduğunu bile bilmiyordum, sizden ve arkadaşımдан öğrendim. Karakolda söylemediler bana** diyerek bu durumu ifade etti. Danışan hem karakolda şikayetçi olmuş hem de avukatı aracılığıyla savcılığa suç duyurusunda bulunmuştu.

Kolluk personelinin kadınları yapacakları başvurulardan vazgeçirmeye çalıştıklarını gördük. Örneğin sınıf arkadaşı olan bir erkek tarafından taciz edilen danışan, karakola ve savcılığa başvurarak bu kişiden şikayetçi olduğunu, başvuru yaparken karakolda polislerin kötü muamelesine maruz kaldığını aktardı. Polislerin kendisine **genç çocuk akli kaymıştır, biz uyardık yapmaz bir daha. Şikayetini geri çek sen de** diyerek başvurusundan vazgeçirmeye çalıştıklarını ifade etti. Şikayetinde ısrarcı olması üzerine polislerin tavrının sertleştiğini ve kendisine **görüşmeseydin o zaman, sesin ne de çok çıkıyor** diyerek suçlayıcı ve yargılayıcı bir tavır takındıklarını aktardı. Polislerin bu tutumunun hukuka aykırı olduğunu ifade ettiğimiz danışana, bu kişiler hakkında suç duyurusunda bulunabileceğini, CİMER üzerinden şikayetçi olabileceğini aktardık.

Kolluk birimlerine yapılan başvuru sırasında yargılayan, sorgulayan tavrın görüldüğü birçok örnekle karşılaştık. Özellikle cinsel şiddet söz konusu olduğunda, bu tutum, kadınlar üzerinde travmatik etkiler yaratıyor. Bu nedenle cinsel şiddete maruz kalan kadınlar, yargılanacakları endişesiyle herhangi bir şiddetle mücadele mekanizmasına başvuruda bulunmaktan kaçınıyorlar. Örneğin kız arkadaşının sevgilisi tarafından tecavüze uğrayan danışan, olaydan sonra psikolojik olarak kendini çok kötü hissettiğini, şikayetçi olmak için ancak 2-3 gün sonra güç bulabildiğini aktardı. Bu süre içerisinde banyo yaptığı ve giysilerini yıkadığı için üzerinde herhangi bir kanıt kalmadığını ifade etti. Şikayetçi olmak için gittiği karakolda tecavüze uğradığını beyan ettiğini, polislerin ise neden olay olur olmaz hemen gelmediğini, neden banyo yaptığını ve neden giysilerini yıkadığını sorguladıklarını aktardı. Polislerin tavırlarının suçlayıcı ve baştan savan bir tarzda, **e hemen gelseydin ya, ne bulup da işlem yapalım şimdi** gibi ifadeler kullandıklarını aktardı. Danışan yaşadığı şiddetin üzerine bir de bu muamelenin kendisini çok yaraladığını aktardı. Kendisine, bu süreçte psikolojik destek almasının onu güçlendirebileceğini, bu memurlardan da şikayetçi olabileceğini aktardık.

Kolluk görevlileri bir yandan kamusal alanda görev yaptıkları sırada kötü uygulama ve ihmalleri sürdürürken diğer yandan özel alanda, şiddet uygulayan kişiler olarak da karşımıza çıkıyorlar. Partnerlerine şiddet uygulayan kolluk görevlileri; mesleki bilgilerini, statülerini, çevrelerini kullanarak partneri oldukları kadınların bu şiddete karşı mücadele etmelerini engellemeye çalışıyorlar. Örneğin eski eşi polis memuru olan danışan, boşanma sonrasında eski eşinin şiddetinin devam ettiğini, sonrasında ise erkek arkadaşı olduğu için şiddetin arttığını polis memurunun, iş yerindeki bilgi sistemini kullanarak, erkek arkadaşına ulaştığını, takip ettiğini aktardı. Bunun üzerine savcılığa başvuruda bulunan danışan, 6 aylık uzaklaştırma kararı edinmiş, eski eşin polis kayıtlarına girerek bulunduğu konum hakkında bilgi edinmesini CİMER'e şikâyet ettiğini ve öğrendiği kadarıyla şikâyet sonucunda eski eşinin, görevi kötüye kullanmaktan dolayı açığa alındığını aktardı.

Bu doğrultuda yine bir başka örnekte danışan; kendisine şiddet uygulayan kişinin, yakınlarını tehdit ettiğini **benim kuzenim emniyet müdürü, bulamayacağım kimse yok** dediğini ve bunun ardından sosyal medya hesaplarına ve ev adreslerine ulaştığını aktardı. Danışana CİMER'e şikâyetinde bulunabileceğini ilettik. Danışanın deneyimi ile, kolluk görevlilerinin, sadece şiddet uygulayan kişiler olmadığını, aynı zamanda şiddet uygulayan erkeklere bilgi sağladığını da gördük.

Kolluk görevlilerinin, şiddet uygulayan meslektaşlarını koruyup kolladıkları örneklerle de karşılaştık. Örneğin darp raporu alıp şiddet uygulayan polis eşinden şikayetçi olan, uzaklaştırma kararı edinen ve tedbir kararıyla eşinin silahına el konulmasını sağlayan danışan, şikayetçi olduğu esnada karakoldaki görevlilerin kendisini vazgeçirmeye çalıştıklarını aktardı. Eşinin çalıştığı polis merkezindeki komiserin danışana; **yenge bak, o benim memurum. Sen böyle şikâyet ediyorsun da belki o memuriyetinden bile olacak. Yapma** dediğini iletti. Ancak danışan vazgeçmediği gibi maruz bırakıldığı bu tutum karşısında, her şeye rağmen mücadelesini sürdürmeye devam ettiğini anlattı. **Ben şiddet görmüş bir vatandaşıym, senin işin beni korumak. Memuriyetini kaybetmek istemiyorsa beni dövmesin o zaman** diyerek şikayetinde ısrarcı olduğunu iletti. Danışanın bu ısrarı, kolluk biriminde karşı karşıya kaldığı hukuka aykırı uygulamanın farkında olduğunu gösteriyor.

Adli Birimler

Şiddetle mücadele mekanizmasının bir ayağı olan adli birimlerde de kötü uygulamaların derinleştiğini görüyoruz¹. Kadınlar adli birimler söz konusu olduğunda, en çok maruz kaldıkları durumun, şiddetin sistematik yanının dikkate alınmadan karar verilmesi olduğunu dile getirdi. Örneğin vakfa, e-posta yoluyla ulaşan danışan; boşandığı erkeğin uzaklaştırma kararını defalarca ihlal etmesine ve bu ihlaller hakkında şikâyetinde bulunulmasına karşın, mahkemenin 1 aylık bebekleriyle ile şiddet uygulayan babaya 4 saatlik görüşme kararı verdiğini aktarıyor. Danışan, babanın, icra yoluyla bebeği almaya çalıştığını ve bebek üzerinden tehditlerini sürdürdüğünü ifade etti. Konu ile ilgili hukuki destek sağladığımız danışana velayet hakkında da bilgi verdik.

Erkekler, uzaklaştırma kararlarını defalarca ihlal etmelerine rağmen zorlama hapis cezasının verildiği çok az örnekle karşılaşıyoruz. Aksine, şiddete maruz kaldığı sırada kadınların kendilerini korumak için yaptıkları şeyler, kadınlara ceza verilmesine neden olabiliyor. Örneğin, eşi şiddet uygularken kendini savunmak için erkeğin bacağını ısırarak danışan, karşılıklı olarak şikayetçi olduklarını aktardı. Bu durumun **kasten yaralama** olarak kayda geçtiğini, kendisine 80tl ceza verildiğini, 1 gece nezarethanede kaldığını ve kararın adli sicil kaydına işlendiğini anlattı. Danışan, adli sicil kaydı nedeniyle işe girmekte zorlandığını 2012'de silinmesi için hak kazandığını, başvuru yaptığını söyledi. Adli arşiv kaydının silinmesi için hukuki destek istedi. Danışan, bu kayıt nedeniyle yıllar önce maruz bırakıldığı şiddetin hala karşısına çıkması ve hayatını olumsuz yönde etkilemesi nedeniyle duyduğu öfkeyi dile getirdi. Danışanımıza, bu kaydın silinmesi için yapması gereken işlemler hakkında bilgi verdik.

¹İzmir, İstanbul, Ankara, Mersin, Diyarbakır, Van, Gaziantep, Muğla, Samsun illerindeki adli mekanizmalara ilişkin ayrıntılı çalışmamızı linkte bulabilirsiniz:
<https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/yayinlar/kadinlarin-adalete-erisimine-destek-icin-avukatlari-guclendir-me-atolyesi-raporu/>

Kadına yönelik şiddet söz konusu olduğunda, uzlaşmadan söz edilmemesi gerektiğini ve bunun teklif edilemeyeceğini biliyoruz. Danışma merkezine yapılan başvurularda kadınların başvuru yaparken uzlaşmaya zorlandıkları durumlarla karşılaştık. Örneğin, kendisine şiddet uygulayan eşinden şikayetçi olan danışan, arabulucu tarafından uzlaşmaya zorlandığı için bize ulaştı. Arabulucu kendisine ulaşarak; **uzlaşmaya gidin, bu kağıtları imzalayın bugün son gün** demiş. Danışan, panik halindeydi, kafası karışmıştı, **Arabulucu arayıp anlaşın dedi. Ben ceza almasını istiyorum, tüfeği var. Ben uzlaşırsam tüfeğini geri teslim ederler** ifadeleriyle yaşadığı endişeyi dile getirdi. Uzlaşmak istemediği sürece, hiçbir yere imza atmak zorunda olmadığını, uzlaşmaya zorlanamayacağını aktardık.

Danışma merkezine başvuruda bulunan kadınlar adli birimlerde şiddet beyanlarının sorgulandığı, yargılandığı deneyimlerini aktardılar. Örneğin kendisine sistematik olarak yıllardır şiddet uygulayan, kızına cinsel tacizde bulunan eşini şikâyet etmek isteyen danışan, savcılıkta kendisinden kanıt beklendiğini aktardı. **Tedbirli olmalıyım, tedirginim korkuyorum** diye ısrarcı olunca ancak uzaklaştırma kararı verildiğini, savcının **boşanmak isteyen kadınlar çocuklarını kullanıyor, çocuklara şiddet gördük demesini tembihliyor** diyerek beyanına şüphe ile yaklaştığını aktardı. Kendisine 6284 sayılı kanun hakkında bilgi verdiğimiz danışan, adliyede bilgilendirilmediğini söyledi. Bunun üzerine hislerini **dünyadaki bütün erkekler arasında anlaşma var** diyerek ifade etti.

Adli Yardım Mekanizması

Kadınlar adli yardım birimlerinde de çeşitli zorluklarla karşılaşıyorlar. En çok dile getirdikleri zorluk, adli yardım birimlerine yaptıkları başvurular sırasında karşılaştıkları bürokratik engeller oluyor. Maruz kaldığı şiddet nedeniyle başvuruda bulunan danışan hukuki destek istediğinde kendisine Ankara Barosu Gelincik Merkezi hakkında bilgi verdik ve buradan ücretsiz avukat edinebileceğini aktardık. Danışan daha önce Sincan Gelincik Merkezine başvuru yapmış. Başvuru sırasında boşanma davasına dair verdiği ilk dilekçeyi istemişler. Danışan şiddet nedeniyle evden çıkamadığı için bu belgeyi şu an temin edemediğini, korktuğu için adliyeye gidemediğini, e-devlet üzerinden UYAP sistemine erişimi olmadığını aktardı. Acil bir şekilde güvenlik tedbirleri için en yakın karakola gidebileceğini, KADES uygulaması üzerinden polis çağırabileceğini aktardık.

Adli yardım başvuruları esnasında karşılaşılan bir diğer kötü uygulama ise kadınlara yanlış/eksik bilgi verilmesiydi. Fakat diğer illere nazaran Ankara'da Gelincik Merkezi aracılığıyla daha iyi bir adli yardım desteği sağlandığını söyleyebiliriz. Yine de zaman zaman kadınların Baro'dan yanlış yönlendirildiğini gördüğümüz başvurular aldık. Örneğin miras meselesi yüzünden abisi ve ablası tarafından darp edilen danışan, darp raporu ile bu kişilerden şikayetçi olmuş ve koruma kararı edinmiş. Ücretsiz avukat talep ettiği Ankara Barosu'ndan **yalnızca boşanma ve işçi hakları konusunda avukat verilir** şeklinde bilgi almış. Gelincik Merkezi'ne başvurabileceğini, ücretsiz olarak avukat edinebileceğini aktardık.

6284 Sayılı Kanun'un Uygulanması

6284 sayılı Kanun, etkin bir şekilde uygulandığında, kanunda yer alan tüm tedbirler gereği gibi işletildiğinde kadına yönelik şiddete karşı koruyucu olduğunu görüyoruz. Fakat,

çoğunlukla kanunun uygulanması; uzaklaştırma kararları ile sınırlı kaldığı için şiddeti önlemede işlevsiz hale geliyor ve bu işlevsizlik şiddete karşı mücadele eden kadınlar tarafından fark ediliyor, başvurularında işlevsizliği sıkça dile getiriyorlar. Dile getirdikleri endişe medyadan takip ettikleri kadın cinayetleri haberlerinde, uzaklaştırma ve koruma kararlarının işe yaramadığını görmeleriyle artıyor. Buna rağmen uzaklaştırma kararlarının fayda sağladığı örneklerle de karşılaştık. Eşinden şiddet gördüğü için polise başvurup koruma kararı çıkartan danışan, evde psikolojik şiddetin devam ettiğini fakat eşinin fiziksel şiddeti tekrar etmediğini aktardı. Danışan, eşinin tekrar şikâyet edilmekten korktuğunu fark ettiğini söyledi.

Uzaklaştırma kararlarının işlevsiz kaldığı başvurularla da karşılaştık. Bu başvurularda, uzaklaştırma kararı ihlalleri için yapılabilecekleri aktarıp, elektronik kelepçe uygulaması gibi ek tedbir talepleri hakkında kadınlara bilgi verdik. Örneğin can güvenliğinden endişe eden danışan, evli olduğu erkeğin taksici olduğunu ve uzaklaştırma kararına rağmen evinin önünden taksiyle geçerek onu rahatsız ettiğini söylüyor. Duyduğu endişe nedeniyle geceleri evin ışıklarını açmadığını, erkeğin eve gelerek kendisine zarar vermesinden korktuğu için tüm komşularına evinin yedek anahtarını verdiğini anlattı. Danışana, talep edebileceği ek tedbirler hakkında bilgi verdik.

Tedbir karar sürelerinin kadınlar açısından hayati önemde olduğunu görüyoruz. Buna rağmen genellikle 1 aylık kısa süreli kararlarla karşılaşıyoruz. Tedbir karar sürelerinin kısa olması, kadınların tekrar bu mekanizmalara başvurmasını gerektiriyor. Adli yardım desteği alamadıkları durumlarda tedbir karar sürelerini takip etmek ve yeniden başvurabilmek zorlaşıyor. Bu durum, kadınları şiddete açık hale getiriyor. Örneğin boşanma davası açtığı eşinin tehditlerinin devam ettiğini söyleyen danışan, evden çıkamadığını, işe gidemediğini, erkeğin kendisini sürekli takip ettiğini dile getirdi. Danışan için; uzaklaştırma, elektronik kelepçe, adres gizliliği gibi çeşitli tedbir kararları verilmiş. Erkek elektronik kelepçe süresi biter bitmez tekrar takibe başlamış. Danışan arkadaşı ile yolda yürürken erkeğin bilerek arkadaşına arabayla çarptığını, elektronik kelepçe talebi için tekrar başvuru yaptığını aktardı. Bu süreci kolaylaştırmak için adli yardımdan hukuki destek alabileceğini ilettik.

Alo 183, Sığınaklar ve ŞÖNİM

Kadınlar açısından sığınağa erişim acil bir şekilde alınması gereken tedbirler arasında yer alıyor. Buna rağmen kadınlara sığınağa erişimle ilgili yanlış bilgi verildiğini, kadınların yanlış yönlendirildiklerini görüyoruz. Ek olarak kadınların; kolluk birimlerine, Alo 183 hattına yaptıkları başvurularda, sığınağa gitmekten vazgeçirilmeye çalışıldığı durumlarla da karşılaştık. Örneğin şiddet gördüğünü, sığınağa gitmek istediğini söyleyerek Alo 183 hattına başvuran danışana; **darp raporunuz yoksa sığınakta kalamazsınız** denmiş. Sığınakların her türlü şiddet biçimine maruz kalan kadınlara açık olduğunu aktardığımız danışana, darp raporunun sığınak başvurusunda sorgulanamayacağı bilgisini verdik.

Sığınaklarda yaşam koşullarına ilişkin çeşitli sorunlar olduğunu biliyoruz. Destekleyici mekanizmaların yoksunluğu, kadınların sığınak görevlileri tarafından psikolojik şiddete maruz bırakılması, yemek saatlerinin keskin kurallara bağlı olması, kadınların ve çocukların temel ihtiyaçlarının karşılanmaması gibi sorunların olduğunu kadınların danışma merkezimize yaptıkları başvurulardan görüyor ve izliyoruz. Bunlara ek olarak, kadınların özgün ihtiyaçları da gözetilmiyor. Sığınakların, sosyal devletin gereği olan

kurumlar olarak görülmesi yerine, kamu tarafından kadınlara sunulan "lütuf" gibi algılanması, yararlanıcıların bu kamu hizmetinden haksızca faydalandıklarına dair bir bakış açısına yol açıyor ve bu durum sorunları daha da derinleştiriyor. Örneğin sığınağa gitmek isteyen danışan, birlikte yaşadığı köpeğini bırakmak istemediği için sığınağa gidemediğini aktardı. Sığınakların, kadınları destekleyen şiddetsiz bir hayata hazırlayan kadınların özgün ihtiyaçlarını gözeten güçlendirici kurumlar olmaktan çok uzak olduğunu görüyoruz.

Destekleyici mekanizmaların ŞÖNİM'lerde de gerektiği gibi işletilmediğini görüyoruz. Örneğin, psikolojik destek talebiyle ŞÖNİM'e başvuran danışan kendisine **iyi görünüyorsun aslında, neden destek almak istiyorsun** şeklinde bir cevap verildiğini ifade etti. Psikolojik destek talep eden danışanı, acil bir şekilde bu desteğe erişebilmesi için Ankara Büyükşehir Belediyesinin kadın danışma merkezine yönlendirdik.

Diğer Kurumlar

Şiddetle mücadele sürecinde başvurulabilecek idari ve adli mekanizmaların yanı sıra sağlık kurumlarının, kamu kurumlarının disiplin kurullarının da kadınlar açısından önemli olduğunu söylemeliyiz. Örneğin, eşinden şiddet gördüğü için danışma merkezimize başvuran danışan, eşinden korktuğu için herhangi bir kuruma başvuruda bulunamadığını söyledi. Eşinin annesi ile hastaneye gittiklerinde muayene sırasında bedenindeki morlukların doktorun dikkatini çektiğini, buna rağmen yanında eşinin annesi olduğu için morlukların şiddet nedeniyle oluştuğunu ifade edemediğini aktardı. Kıskançlık nedeniyle eşinin kendisine şiddet uyguladığını, çalıştığı okula gelerek kendisini darp ettiğini söyledi. Başvuru yapabilmek için şehir değiştirmeyi beklediğini, ancak başka bir şehirde yaşamaya başladığında adres gizliliği ve uzaklaştırma kararı için başvurabildiğini iletti. Doktorun, kadına yönelik şiddetle ilgili ihbar yükümlülüğü olduğunu, bu sorumluluğunu yerine getirmediğini aktardığımız danışanla, yaşadığı şiddet karşısında herhangi bir kuruma başvuru yapmaktan endişe etmesinin çok anlaşılır bir durum olduğunu konuştuk.

Kadınların başvuruda buldukları sağlık kurumlarında yanlış bilgilendirildiklerini gördük. Örneğin İstanbul'da bir devlet hastanesine giden danışan, darp raporu almak istediğinde **karakoldan yazı getirmeniz gerekiyor, yoksa darp raporu veremiyoruz** şeklinde bir yanıt aldığını söyledi. Bu bilginin doğru olup olmadığını sormak için bize ulaşmıştı. Danışana yanlış bilgi verildiğini, darp raporu için şikayetçi olma veya kolluk birimlerinden herhangi bir belge alma zorunluluğu olmadığını aktardık.

Kadına yönelik şiddet karşısında sorumluluklarını yerine getirmeyen kurum ve kuruluşlar, şiddetin meşrulaştırılmasına ve sürdürülmesine neden oluyolar. Örneğin danışma merkezine başvuruda bulunan bir danışan 16 yaşındayken okul arkadaşı olan bir grup erkeğin cinsel istismarına maruz bırakılmış, bu olay olduğunda okul yönetimine bildirmiş ancak yönetim failer hakkında hiçbir işlem yapmamış. Hatta danışanın polise başvuru yapmasını engellemişler. Aradan geçen zamanda fail grup ara sıra danışana sosyal medya üzerinden ulaşarak, mesajlarla rahatsız etmeyi sürdürmüş, danışanın numarası çeşitli mecralarda paylaşılmışlar. Danışan savcılığa şikâyetinde bulunmuş, ama 5 yıl önce yaşadığı şiddetten bahsetmemiş. İfadeye çağrılan failer danışana **biz asker, polis olduk sicilimize işlenir n'olur şikayetini geri al** diyerek psikolojik baskı yapmaya devam etmişler.

4 kadın danışma merkezi 1 desteği

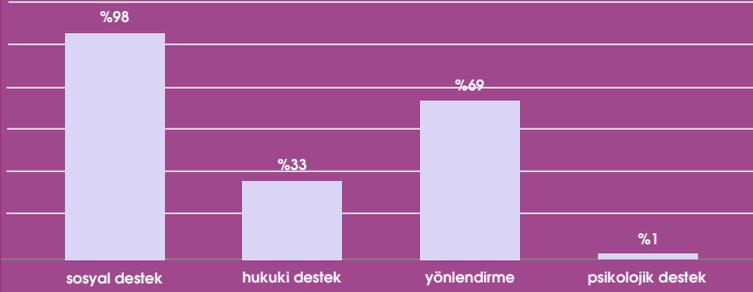
Sosyal Destek

Danışma merkezine başvuruda bulunan kadınların %98'ine (263 Kadın) sosyal destek sağladık. Gönüllü sosyal çalışmacılarla yapılan görüşmelerde; erkek şiddetinin hiçbir gerekçesinin olamayacağı vurgusu ile kadınların şiddetle mücadele sürecinde yaşadıkları zorluklar karşısında onları güçlendirmeyi amaçladık. Kadına yönelik şiddetin kişisel değil toplumsal ve siyasal bir sorun olmasından hareketle görüşmelerimizi sürdürdük.

Şiddet döngüsü kavramı, kadına yönelik şiddetle mücadeleye yönelik çalışmalarda sıkça kullanılan **“gerilim, şiddet, barışma ve sakinlik” olmak üzere “dört aşamayı”** anlatan bir kavram². Danışma merkezine yapılan başvurularda kadınlar, destek mekanizmalarının gerektiği gibi işletilmediğine, ekonomik koşulların yarattığı zorluklara, ailelerinden bekledikleri desteği göremediklerine dair deneyimlerini dile getirdi. Bu deneyimlerden hareketle şiddet döngüsünün, bireysel bir psikolojik durumla sınırlı olmadığını görüyoruz. Aslında Kadınlar şiddetle mücadele sürecinde patriyarkanın yaşamın her alanına sirayet eden yapısı ile mücadele etmek zorunda bırakılıyorlar. Toplumsal cinsiyet rollerine dayanan bu yapı döngüsel olarak varlığını sürdürüyor.

²Gelimin tırmanması, ardında şiddetin ortaya çıkması, erkeğin uyguladığı şiddetten pişmanlık duyarak özür dilemesinin ardından yaşanan kısa bir sakinlik dönemidir. Sakinlik döneminin ardından tekrar gerilim tırmanır, döngü böylece devam eder. Danışanlar, maruz bırakıldıkları şiddetin psikolojik etkileri nedeniyle kendilerini suçlayabiliyorlar, şiddet içeren ilişkilerinden daha önce ayrılmadıkları için pişmanlık duyabiliyorlar. Bu noktada, şiddet döngüsünden söz etmek kadınların kendi deneyimlerini anlamlandırmalarını sağlayarak güçlendirici etkiler yaratıyor.

kadın danışma merkezi desteği

Danışma merkezine başvuruda bulunan kadınların %69'unu (185 kadın) şiddetle mücadele mekanizmalarına yönlendirdik. Danışanların %45'ini (121 kadın) yasal işlem başlatmaları, suç duyurusunda bulunmaları, ceza davası açmaları ya da koruyucu önleyici tedbir kararlarına başvurmaları için savcılık, baro, mahkeme gibi adli birimlere; ücretsiz avukat talepleri için ise adli yardım bürolarına ve Ankara Barosu Gelincik Merkezine yönlendirdik.

Danışanların %22'sini (58 kadın) kalacak güvenli bir yer ihtiyacı nedeniyle sığınak başvurusu yapabilmeleri için ŞÖNİM, polis/jandarma karakolu, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri, belediyelerin kadın danışma merkezleri gibi yerlere yönlendirdik. Başvuruda bulunan kadınların %22'sini (60 kadın) acil durumlarda destek alabilmeleri, şikâyetle bulunmaları için güvenlik birimlerine yönlendirdik. Çoğunluğu Ankara ili dışından yapılan başvurulardan %13'ünü (36 kadın) buldukları il ve ilçede faaliyet gösteren kadın örgütlerine yönlendirdik.

yönlendirme yapılan kurum/kuruluşlar

Danışma merkezine başvuruda bulunanların %12'sini (33 kadın) CİMER, Alo 183, aile konutu şerhi düşülmesi için tapu müdürlükleri, belediyelerin kadın danışma merkezleri gibi diğer kurumlara yönlendirdik.

Hukuki Destek

Danışma Merkezine başvuruda bulunan kadınların %33'üne (90 kadın) hukuki destek sağladık. Gönüllü avukatların yürüttüğü bu görüşmeler, danışanları hakları konusunda doğru bilgilendirmeyi amaçlıyor. Şiddete maruz kalan kadınlar, çoğunlukla daha önce yaptıkları başvurularda yaşadıkları sorunlar hakkında bilgi almak, atabilecekleri yeni adımları öğrenmek istiyor.

Kadınlar, şiddet karşısında haklarının neler olduğunu öğrenmeye ihtiyaç duyuyor. Şiddet uygulayan erkeklerden ya da çevrelerinden kendilerine verilen bilgileri teyit etmek için danışma merkezimize ulaşan kadınlar oldu. Geliri olmayan veya psikiyatrik tedavi gören kadının, çocukların velayetini alamayacağı, anlaşmalı boşanma protokolü imzalanınca geri dönüşün olamayacağı, 6284 sayılı Kanun tedbirleri edinmek için kanıt göstermek zorunluluğu olduğu gibi yanlış ve hukuka aykırı bilgilerle şiddet döngüsünden hiç çıkamayacağını düşünen kadınların, haklarını öğrendiğinde şiddetle mücadelelerinde kararlılıklarının arttığını gözlemledik.

Adli yardımdan yararlanma koşullarına sahip olan kadınları, ücretsiz avukat edinebilmeleri için adli yardım mekanizmalarına yönlendiriyoruz. Koşulların sağlanmadığı, avukat atanmadığı hallerde ise hukuki destek görüşmelerimiz devam ediyor. Kadınlar zaman zaman dilekçe hazırlamak, başvuruları ve davaları hakkında bilgi almak için de başvuruda bulunuyor.

Psikolojik Destek

Danışma merkezine başvuruda bulunan kadınların %1'ine (4 Kadın) psikolojik destek sağladık. Gönüllü psikolog ağını genişletmek amacıyla 18-19 Haziran tarihlerinde gönüllü psikolog atölyesi düzenledik. Bu atölyeye katılan psikologlarla birlikte, kadın danışma merkezine psikolojik destek için başvuruda bulunan danışanlara, Ocak 2023 tarihi itibarıyla ücretsiz psikolojik destek sunmaya başladık.

Danışma merkezinin gönüllü psikologlar aracılığıyla verdiği psikolojik destek, öncelikli olarak kadınların şiddet hikayelerini rahatça paylaşabilmelerini, kendilerini ifade edebilmelerini amaçlıyor. Bu görüşmelerdeki destekle kadınlar, zaman zaman fark etmedikleri şiddet biçimlerinin de farkına varıyorlar.

Psikiyatrik desteğe ihtiyacı olduğunu düşündüğümüz danışanları öncelikle durumuyla ilgili birimlere yönlendirdik. 2022 yılında psikolojik destek başvurularında dikkat çeken hususlardan biri de uyuşturucu madde kullanımının ardından ortaya çıkan psikolojik bozukluklara ilişkin destek talepleriydi. Başvuruda bulunan kadınlar, uyuşturucu maddenin, istemleri dışında kendilerine verildiğini ya da kullanmaları için erkekler tarafından manipüle edildiklerini aktardı. Uyuşturucu maddelerin kadına yönelik erkek şiddetinin bir aracı olarak kullanıldığını gördük. Örneğin cinsel şiddete maruz bırakıldığını aktaran danışan, metamfetamin kullanmaya zorlanmasının ardından 2 kez intihar girişiminde bulunduğunu ifade etti. Bir süredir kullanmadığı için, yoksunluk belirtileri gösteriyordu. Aşırı derecede zayıfladığını, uyuyamadığını söylüyor, sosyal medya

uygulamaları üzerinden izlendiğini düşünüyordu. Sosyal medyada rastgele yapılan paylaşımları kendisi ile ilişkilendiriyor, tanımadığı kişilerin sürekli maruz bırakıldığı tecavüzü hatırlatmak istediğini söylüyordu. Psikiyatrik destek alması için üniversite hastanelerinin ilgili birimlerine yönlendirdiğimiz danışan ile görüşmelerimizi sürdürmeye devam ettik.

Kadınların Şiddetle Mücadelede Güçlenme Deneyimi

Kadınların aktarımlarından erkek şiddeti karşısında özgün direnme pratikleri geliştirdiklerini gördük. Yaptığımız görüşmelerde, kadınların kullandıkları bu direnme pratiklerini vurgulamaya ve görünür kılmaya çalışıyoruz. Feminist ilkelerle yürüttüğümüz bu görüşmelerde kadınlar; yargılanmadan, sorgulanmadan dinlendikleri için güçlendiklerini ifade ediyorlar.

Örneğin; kuzeninin kendisine uyguladığı cinsel şiddet nedeniyle danışma merkezine ulaşan danışan, halasının **sen şimdi gidip seni taciz edenden şikayetçi olursan herkes benim oğlumun üstüne gelmeye başlayacak, oğlumun intihar etmesine neden olacaksın. Şikayetçi olma** diyerek baskı yaptığını aktardı. **Bir haftadır aramadığım yer kalmadı, bir tek sizinle konuşunca böyle rahatlamış hissettim. Diğerlerinin alttan alta da olsa hep beni suçladıklarını hissettim, böyle sükunetle dinleyen ilk sizsiniz** sözleriyle kendini ifade etti.

Kadın danışma merkezi gönüllüleri olarak her birimizin erkek şiddetine maruz kaldığı/kalabileceği farkındalığıyla yürüttüğümüz görüşmelerde kadınlarla dayanışma kurmaya çalışıyoruz. Örneğin, şiddet nedeniyle tedbir edinmek için dilekçe yazmak isteyen danışan, kendisiyle yaptığımız görüşme sonrasında, kafasında dilekçeyi nasıl yazacağını şekillendiğini söyleyerek, **bu konuşmayı yapabilmek bile çok iyi geldi, sizin orada olduğunuzu bilmek iyi hissettirdi** ifadeleriyle görüşmemizle ilgili duygu ve düşüncelerini dile getirdi.

